საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტია № 277 1918 წ. ოთხშაბათი ივლისის 10

სახალხო საქმე

მთავარი კომიტეტის ორგანო

ჯალალ-ოღლში ასკერები და ქურთები მარცვა-ძლევას იწყებენ: ნაძარცვ საქონელს ყარისაკენ აგზავნიან. ქუთაისის კომისარი 4 მილიონ მანეთს სთხოვს მთავრობას სხვა და სხვა საჭიროებისათვის. — სახალხო კომისარია საბჭოთ სიკვდილით დასჯა აღადგინა. — ატლანტის ოკეანეში დაიღუპა დიდი სატრანსპორტო გემი.

განცხადების ფასი: [illegible] კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტით ტექსტის წინ—1 მან., უკან—50 კაპ. ფასი სამგლოვიარო განცხადებისა ზომაზეა დამოკიდებული: 15—2 ღირს 10 მან., 20—2 ღირს 15 მან., 3 საათის შემდეგ სამგლოვიარო განცხადება მიიღება სტამბა „სახალხო საქმეში“ (კ. თავართქილაძესეული „ნადეჟდა“) ბარონის ქუჩა, სახლი № 14 და ეღირება სამი მანეთით მეტი.
ყველა განცხადება კავკასიის გარეშე, მიიღება მხოლოდ რედაქციაში.

[illegible] კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე, ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება, დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება: ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები.
რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახ. № 6.
ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ „Смхалхо Сакмэ“, поч. ящ. 190.
ფასი ტფილისში და კავკასიაში 40 კაპ. რკ. გზის სადგურებზე 50 კაპ.

გაზეთი „სახალხო საქმე“ ღირს:
ერთის თვით 8 მანეთი. ნომერი ღირს პროვინციაში და ტფილისში 40 კ., რკ. გზის სადგურებზე 50 კ.
ხელისმოწერა გაზეთზე მიიღება რედაქციაში დილის 9 საათიდან 3 საათამდე, ფოსტით ასე: ტფილისი, ფოსტის ყუთი 190, „სახალხო საქმის“ რედაქციას.

ქართული საგანგებო ბატალიონის ოფიცრები და ჯარის-კაცები უღრმესი მწუხარებით აცხადებენ, რომ ს. ხოსტაში (სოხუმის ოლქი) ჩვენი ქვეყნის მტრებთან ბრძოლაში ივლისის 5-ს გმირულად დაიღუპნენ სამშობლოს და რევოლუციისათვის თავდადებულნი
პორუჩ. ვლადიმერ ფურცხალავა, პრაპ. კონსტანტინე მასხულია, ჯარის-კაცები ანტონ ტაბიძე, გრიგოლ კუხალეიშვილი, ვარლამ გამყრელიძე, ლევან ჯალაღანია, ნესტორ მიმინაშვილი, კალისტრატე კორძახია, ბესარიონ გოგანიძე,
პანაშვიდი ხუთშაბათს ივლისის 11 ს დილის 11 საათზე ბატალიონის მიდამო (გუდოვიჩის ქუჩა № 21). დასაფლავება მოხდება 3 საათზე ქ. აბაშაში. 720

უეცრივ გარდაიცვალა
დიმიტრი როსტომის ძე
მელაძე
რასაც აუწყებს ნათესავთ და ნაცნობთ გულდათუთქული მისი ოჯახი დაკრძალვის დღე და ადგილი ცალკე იქნება გამოცხადებული. 728

მუშტაიდში დემოკრატიული კლუბი მუშტაიდში
ოთხშაბათს, 1918 წ. ივლისის 10-ს,
ქართველ მომღერალთა გუნდი მიხეილ კავსაძის ლოტბარობით მართავს 3 განყოფილებად
სახალხო კონცერტს
გამგე ნიკო კავსაძე. დასაწყისი საღამოს 8½ ს.
დაწვრილებით პროგრამებში.

დიდი ცირკი
ძმ. ეფიმოვებისა
მიხეილის პრ., მუშტ. ბაღთა, საკუთ. შენობა შუკუთ. [illegible] სახამთრო შენობა, ტელეფ. 18—00.
დღეს ივლისს 10—ს 1918 წ. გაიმართება
კომოს დასის ბენეფისი
გამოვა ოლეჩკა კომო და ახალ რომანსებს შეასრულებს. პირველად კეკ-უოკ-თავისუფლება. მონაწილეობს მთელი დასი. მუსიკის დასაწყისი 7 ს., წარმოდგენისა საღ. 8½ ს. დასასრული 11 საათზე.
727 მთავარი გამგე: [illegible]

ქართ. ვაჭარ-მრეწველთა კავშირის საბჭოსაგან
მოკლე ხანში საზღვარ გარეთ მიემგზავრებიან მრეწველობისა და ვაჭრობის მცოდნე პირნი. საბჭო ამით აცხადებს, რომ ვისაც ჰსურს რისამე დაბარება სხვა და სხვა ქარხნების მოსაწყობად, საჭირო ცნობების შეკრება და სხვა და სხვა საქონლის სყიდვის შესახებ, ვსთხოვთ მობრძანდნენ საბჭოს ბინაზე ყოველ დღე 11—12 საათამდე (ახალი დროით) და განუცხადონ თავიანთი სურვილი.
მისამართი: ქ. ტფილისი, ფრეილინის ქ. 11, ტელ. 9—18. 726

გერმანიის საიმპერატორო დელეგაციას
თან მოჰყვა სამეურნეო განყოფილება, რომლის ბიურო მოთავსებულია გრიბოედოვის ქ. № 18-ში.
ცნობების მიღება შეიძლება ყოველ დღე (კვირა დღეების გარდა) დილის 11—12 ნახევ. საათამდე. 710

ტფილისის ქალაქის სამმართველო

ამით აცხადებს, რომ თანახმად საბჭოს დადგენილებისა ივნისის 17-დან ქალაქის სასარგებლოდ ცხენებზე გადასახადი გადიდებულია ამა წლის 1 იანვრიდან. პირველი ხარისხის ცხენებზე გადასახადია—100 მან., მეორე ხარისხისაზე—80 მან. და მესამე ხარისხისაზე—50 მან. ავტომობილებზე გადასახადი თითო ცხენის ძალაზე დაწესებულია—100 მან. ვაცხადებთ რა ამას ცხენებისა და ავტომობილების მქონეთა საყურადღებოდ, ტფილისის ქალაქის სამმართველო წინადადებას იძლევა ერთი კვირის განმავლობაში ზედმეტი გადასახადი შემოტანილ იქმნეს. წინააღმდეგ შემთხვევაში სასტიკი ზომები იქნება მიღებული. 1225

ამხანაგების საყურადღებოდ

ბათომის პარტიზანული პოლკის ტრიბუნალი მოუწოდებს ქალაქელ და სოფლელ ამხანაგებს ჩაეწერონ ამ პოლკში. ჩაწერა შეუძლია ყველას 19 წლიდან 23-მდე, ე. ი. იმათ, რომელთაც ეხება მობილიზაცია და აგრეთვე მოხალისედ 23 წელზე ზევით. პირობები და მდგომარეობა ისეთია, როგორც ჩვეულებრივ რეგულიარულ პოლკში. (ჯარის-კაცებს ჯამაგირი ეძლევა თვეში 35 მანეთი, საჭმელ-სასმელი და ტანისამოსი; ოფიცრებიც საერთო პირობებში). დაწვრილებით გაგება ცნობების შეიძლება ტფილისში სოციალისტ-ფედერალისტთა მთავარ ბიუროში, ლორის-მელიქოვის ქ. № 1.

ტფილისი. 1918 წ. ივლისს 10.

საქართველოს სოფ-

დაურუებული ლებში გამეფებულ **ქვეყანა,** ანარქიის უმთავრესი მიზეზი პოლიტიკურ მოღვაწეობის შესუსტებაა. თამამად შეგვიძლიან ვსთქვათ, რომ საქართველოს სოფელმა არაფერი უწყის დედაქალაქში რესპუბლიკის მთავრობის და პარლამენტის მუშაობისა, სოფლებში შეწყვეტილია ყოველგვარი პოლიტიკური, კულტურული მუშაობა და ხალხის მოწინავე ძალებიც მოაწვა ქალაქებს.

რასაკვირველია ასეთი მდგომარეობის დაცვა ყოვლად შეუძლებელია. ქვეყნის ეკონომიური, პოლიტიკური და კულტურული მთლიანობა მხოლოდ მაშინ იქმნება, როცა სოფელი განიცდის ქალაქის და მთავრობის შემოქმედებას, ნამდვილად კი სოფელი ისე ჩამოშორდა ჩვენს ცენტრებს, რომ მას აღარ აღელვებს არავითარი ცვლილება რესპუბლიკაში, არავითარი საკანონმდებლო ნაბიჯი და ყ[illegible] ხვდება ყოველ [illegible] სახელმწიფო საქმეს. საქართველოში დამყარდა დემოკრატიული პარლამენტარული ცხოვრება, მაგრამ თვით დემოკრატია ნაკლებ მონაწილეობას იღებს ამ შემოქმედებაში. ხალხი პარლამენტში არ გზავნის „ნაკაზებს“, არ მოდის საკანონმდებლო მოსაზრებანი, მოთხოვნილებანი, პეტიციები, ფაქტიურად არა პარლამენტარული რეჟიმში გაგვიმეფდა და რა საკვირველია, რომ ასეთ პირობებში ოსების, სომხების, რუსების და თათრების ნაძირალებმა იმდენი ფრონტი გაგვიკეთოს, რამდენიც სოფელია საქართველოში.

საქართველოს გაძლიერება შეუძლებელია მარტო ჯარისა და პარლამენტის მუშაობით, თვითონ ხალხში საჭიროა შევიტანოთ ორგანიზაცია, გავაცხოველოთ პოლიტიკური მუშაობა, გავაბათ ხალხის და პარლამენტის შორის კავშირი რათა ხალხი იზიარებდეს რესპუბლიკანურ საქართველოს ყოველ განცდას.

საქართველოს მთავრობამ და პარლამენტმა ამ გარემოებას ამ ჟამად განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიაქციოს, მაგრამ თავისი მოვალეობა უნდა მოვაგონოთ ჩვენს ინტელიგენციასაც, რომელსაც თითქოს დავიწყებია თავისი უმაღლესი პირდაპირი დანიშნულება და ხალხში მუშაობის ნაცვლად მიისწრაფის ქალაქის დაწესებულებებში სამუშაოდ. სოფელს ისევ უნდა დაუბრუნდეს ინტელიგენცია, უნდა ყურადღება მიაქციოს სოფლის საეკონომიო ცხოვრებას, კულტურას, დაეხმაროს კოოპერაციას, ადმინისტრაციას და სათავეში ჩაუდგეს ერობას, რომელიც ეხლა უნდა შეიქმნეს საქართველოში.

ფრიად სამწუხაროა, რომ საერობო არჩევნებშიაც, ვერ ვხედავთ საიმედო ნიშნებს. ვერ ვხედავთ საიმედო ნიშნებს. საზოგადოებრივი გულცივობამ ლამის აის ერობის არჩევნებს მნიშვნელობა დაუკარგოს და იგი აღარ გარდაიქცეს სოფლის ძალთა ერთ ერთ გამომაფხიზლებელ ძალად. საჭიროა პოლიტიკურმა პარტიებმა პარლამენტარულ მუშაობასთან ერთად გააცხოველონ მუშაობა სოფლადაც, რათა დაყრუებული ქვეყანა საშინელ მდგომარეობიდან დაიხსნან და მით ხელი შეუწყონ სახელმწიფოებრივ შენებას არა მარტო ქალაქად, არამედ სოფლადაც.

ომის დეპეშები

ბერლინი. ივლისის 8. საომარი ცნობა,

კრონპრინც რუპრეხტის ლაშქარი: საარტილერიო ბრძოლა გაძლიერდა, განსაკუთრებით ლისის ორსავე ნაპირას, ლაასის არხთან და სომის ორსავე მხარეს. მთელ ფრონტზე მზვერავთა გაცხოველებული მოქმედება სწარმოებს. მტრის ძლიერი იერიშები წერრისთან და ლისის სამხრეთით უნაყოფოდ ჩატარდა.

გერმანულ კრონპრინცის ლაშქარი: შატო-ტიერის დასავლეთით ცვალებადი ბრძოლები. მტრის იერიშები კლინიოსის სექტორში და რეიმსის სამხრეთ-დასავლეთით მოვიგერიეთ.

საჰაერო ბრძოლაში ლეიტ. ბილოვმა მ-22 ჯერ გაიმარჯვა.

ბერლინი. ივლისის 8. ივლისის 5 ს, ღამით, მთელ დასავლეთის ფრონტზე ზვერვას აწარმოებდნენ ინგლისელი, ამერიკელი და ფრანგი პატრულები. ერთი პატრული (ინგლისის) დაჰხვრიტეთ მეტერენთან. შემდეგი ბრძოლის დროს ჩვენ არა ერთხელ დავატყვევეთ პატრულები, განსაკუთრებით კი რეინმარნის არხის ჩრდილოეთით. ამერიკელები მრავალჯერ დამარცხდნენ შატო-ტიერის დასავლეთით და ამის შემდეგ ივლისის 6 ს მათ ფრანგების დახმარებით ახალი იერიშები მიიტანეს, მაგრამ ამჯერად ჩვენ ისინი ბრწყინვალედ მოვიგერიეთ. ცუდ ნიშნად უნდა ჩაითვალოს ამერიკელებისთვის ის მოვლენა, რომ მათ დიდი სამხედრო ნაწილები ჩაურიეს ბრძოლაში: ისინი მეტად მარცხდებიან, დიდი ზარალი აქვთ, ხოლო არავითარი კარგი შედეგი.

პალესტინის ფრონტი.

ხტამბოლი. ივლისის 8. ჩვეულებრივი საომარი მოქმედებაა. სხვა ფრონტზე ახალი არაფერი მომხდარა.

უცხოეთი

გემის დაღუპვა.

ვაშინგტონი. ივლისის 8. საზღვაო დეპარტამენტი იტყობინება, რომ ჰამბურგ-ამერიკის ხაზის სატრანსპორტო გემი „კოვინგტონ“ (ყოფილი „სინსინატი“), 16339 ტონისა, [illegible] დაიღუპა ბლოკადა შემოფლებული ზონის რაიონში. კომანდიდან 60 კაცი დაიღუპა. ბორტზე მგზავრები არ ყოფილან. არავითარი წყალქვეშა ხავი არ შეუნიშნავთ.

არეულობა აფრიკაში.

ლონდონი. ივლისის 8. „მანჩესტერ-გარდიენში“ წერილია მოთავსებული სამხრეთ აფრიკაში მდგომარეობის შესახებ. წერილის ავტორი მოითხოვს დაწვრილებით იქმნას გამოკვლეული არეულობის მიზეზები, რომელსაც აფრიკაში ჰქონდა ადგილი.

ირკუტსკი.

მოსკოვი. ივლისის 8, ვლადივოსტოკიდან იტყობინებიან, რომ ცნობა ირკუტსკი გერმანელმა სამხედრო ტყვეებმა დაიკავეს მათი ოფიცრების ბრძანებითო, სიმართლეს მოკლებულია. ირკუტსკს პირდაპირი კავშირი აქვს ვლადივოსტოკთან. არავითარი აჯანყება გერმანელ სამხედრო ტყვეებისა იქ არ ყოფილა.

საჩხერის ამბები

დიდად სამწუხარო ამბავი მოხდა საჩხერის ნაწილში. საქართველოს მტრებმა აქაც შეუმზადეს ნიადაგი ხალხის შეიარაღებას ჩვენის მთავრობის საწინააღმდეგოთ. საჩხერის ამბებს ჩვენის დაკვირვებითა და გამოკვლევით სრული მსგავსება აქვს ცხინვალისა და დუშეთის მიდამოების მცხოვრებთა გამოსვლასთან და შეგვიძლიან თამამად დავასკვნათ, რომ საქართველოს სამტროდ, საქართველოს ზურგში მახვილის ჩასაცემად ერთიდა იგივე ხელი მოქმედებს ახლო ჩრდილოეთიდან. ბოროტებს მოსვენებას არ აძლევს საქართველოს თავისუფლების განმტკიცება და ძლიერ მიხეთხებული შეპარვით აწყობენ ჩვენ საწინააღმდეგო გამოსვლებს. ყოველივე ამას სჩადიან არა პირდაპირ, არა [illegible] გამოსვლად, არამედ ქურდულად, გვეპარებიან ნარი ჩვენ ქართველებსაგე ჩვენის ხელით მოაგვარებენ და ვერ[illegible] თვით მებრძანებლენ დამყნობავე; უნდათ წყალი ჩვენვე აგვამღვრიონ და ამღვრეულ წყალში მერე თვით დაიჭირონ მსუქანი თევზები. მიზნის მისაღწევად საქართველოს მტრებს ისე, როგორც სხვაგან საჩხერის ნაწილშიაც გამოუყენებიათ ჩვენი შეცდენილი ნაცილ[illegible] ნიადაგები და მათი დახმარებით შედგომიან პროპაგანდას. შეცდენილთა ზურგს ამოფარებული ბოროტების ც[illegible] ფერ[illegible], ამას ყოველსავეს ამოაჩენს სასტიკი გამოძიება ჩვენის მთავრობისა. აქ ჩვენ გვინდა მხოლოდ, რომ ცნობილი პოროჩიკი ტომით ოსი ხარებაშვილი მას შემდეგ რაც მოხერხებულად ხელიდან გაუძვრა ცხინვალის ხეობაში საგუბერნიო კომისარს კოწია ჯაფარიძეს, ჩამობრძანებულა საჩხერის ნაწილშიაც და აქაც უმოღვაწნია საბედნიეროდ და საკეთილდღეოდ საქართველოს რესპუბლიკის დემოკრატიისა. უეჭველია წინასწარი ორგანიზაციული მუშაობა ყოფილა ამ კუთხეში, თორემ შეუძლებელია რამდენიმე დღის განმავლობაში 3000—4000 შეიარაღებულთა გამოსვლა მთავრობის საწინააღმდეგოდ. შევიტყვეთ ისიც, რომ აქვე დაიწრიწდა ვილაც მაწანწალები, რომელიც სხვა ჩვენს მტრებთან ერთად ეწეოდა პროპაგანდას ჩვენი ქვეყნის სატრიოდ. ამ ბოროტ სულთა პროპაგანდას ნიადაგი გაუმზადა და გარემოებამ შემდეგმა გარემოებამ. საქართველოს მთავრობის განკარგულება ყველას მოეხსენება იარაღის აყრისა მთავრობისათვის ჩაბარებისა.

ამ დადგენილების სისრულეში მოსაყვანად შორაპნის მაზრის კომისარს ბ-ნ საყვარელიძეს განკარგულება მიუღებია ქვათურისა და საჩხერის რაიონებში ხალხს იარაღი მოეკრიბა და გადაეცა მთავრობისათვის. მასთანავე მოეხდინა განკარგულება სისრულეში მოეყვანათ მთავრობის დადგენილება 18—23 წლიანების მობილიზაციის. კომისარის საყვარელიძეს სოფკომიტეტისა, ერისა, არგვეთისა და სხვა საზოგადოებათა ყრილობებისაგან ოფიციალური დადგენილებანი მოსვლია საპასუხოდ. სოფლელები აიარ უთვლიდნენ სამაზრო კომისარს: იარაღს არ ავიბრებთ; ომში გვიგალთ ხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ ჯარისათვის საჭიროა ყოველივე, დარგის იარაღები ადგილობრივ აქ საჩხერეში იქნება მოტანილი მთავრობისაგან. რაც იარაღები ან ტანისამოსი გვაქვს, ჩვენი საკუთრებაა, ხოლო საომრად მთავრობამ უნდა მოგვცეს ომისათვის საჭირო იარაღები და ყოველივე სურსათიო. ჩვენს დადგენილებას შევასრულებთ მხოლოდ მაშინ, როდესაც კავკასია რუსეთს შეუერთდება, მანამდე კი ჩვენ თავისუფალნი ვართ ჩვენს მოქმედებაშიო.

ჩვენის მტრების შთაგონებით სოფლის ყრილობებს ეს დადგენილებანი გამოუტანიათ მაისის თვის ბოლო რიცხვებში. მდგომარეობის სასწრაფოდ გამწვავების შემდეგ მოცდა უკვე შეუძლებელი ყოფილა და სამაზრო კომისარს ყოველივე გარემოება მოუხსენებია საგუბერნიო მთავრობისათვის რათა სამხედრო ძალის მისაშველად და ქვეყნის მტრების ასალაგმავად. ივნისის 26 სოფელ ჩხეროლის საზოგადოების წინააღმდეგ პირველი დადგენილების სამაზრო კომისარისათვის გაუგზავნია ორი წარმომადგენელი ყოფილი ჯარის-კაცები იპოლიტე მუმლაძე და ოთარ [illegible] მისალმება რაკეტელად ჩხეროულებს შეუთვლიათ: ჩვენ ცალკოდელი მთავრობა გვწამს, გვგზავნით ჩვენს წარმომადგენლებს და გთხოვთ შეგვატყობინოთ: რა საბუთის ძალით გვთხოვთ იარაღების აყრას და რა წესით უნდა იქნეს მცხოვრებთაგან იარაღები ჩაბარებული, ჩვენ კი[illegible] იარაღს და ვინ არის ჩვენი მთავრობა

ზათ? კომისარს ბ-ნ საყვარელიძეს ჯეროვანი პასუხი მიუცია და შეუთვლია: თქვენს განკარგულებაში ორი ვაგონი იქნება და მუმლაძისა და გოგოლაძეს ხელით გამოგზავნეთ იარაღები და თუა სახელმწიფო სხვა რამ ქონება ვისმესგან მითვისებულიო. ამასთანავე სამაზრო მილიციის უფროს გაჩეჩილაძეს დავალებია თან მილიციონერთა რაზმი 60 კაცამდე თან წაეყვანა და ყოველივე კანონიერი განკარგულება სისრულეში მოეყვანა. გაჩეჩილაძე საჩხერეში მისულა და თავის მხრით ცდილა დავალების სისრულეში მოყვანას, მაგრამ მცხოვრებთა ის ნაწილი, რომელსაც ჰქონდა იარაღი, ძლიერ აგვიანებდა წინადადების სისრულეში მოყვანას. პირიქით შეიარაღებულთ სოფლად გაუშლიათ თავიანთი ძალები და ეხლა უფრო აშკარად დაუწყიათ ხალხის აღელვება: თავადთაგან დაქირავებული წითელი გვარდია იარაღის აყრას გვიპირობს იმ მიზნით რომ შემდეგ ციხეებიც ჩამოგვართვან და ისევ ძველებურად გაგვიბატონდნენ, ჩვენ პირველი ნომრის მთავრობა არ გვინდა ან ჩვენ რუსეთს ჩამოგვაშორა, მით დაღუპვას გვიპირებსო და სხვა ამგვარი. სოფლეს უბნა-უბნად მოსდებიან ჩასული რაზმები ოსებისა და ვინც ხებით არ მიდიოდა, ძალათი მიჰყავდათ თან თავიანთ რაზმებში. სრულდებოდა ხელ ხელა გეგმა ოსეთში ხელმძღვანელთა მიერ შემუშავებული და შემდეგ დელეგატთა მიერ დადასტურებული. კრება ოსეთში ჰქონიათ ივნისის შუა რიცხვებში. აქ გასულან საჩხერის ნაწილიდან სხვა და სხვა მეთაური ბიჭები წასულან კორბოულიდან, ჩხიროულიდან, ლიჩიდან, ორგვეთიდან, ცხომიდან, ღურევიდან, მეროვიდან, მოვდვიდან და სხვ. შემუშავებულ გეგმით იარაღი უნდა აყროდა ყველა მათთვის არა საიმედოს და ადგილობრივ შეედგინათ ძლიერი რაზმები. როგორც გადმოგვცეს და მოძრაობის მიმდინარეობა უჩვენებს, სათავე ამ ამბოხების უნდა იყოს კავკავში ს ხელოვან მამულის შვილის ფილიპე მახარაძისა და სხვათა გმირთ, მოქმედებიდან, გეგმა ესეთი ყოფილა: უნდა აეღოთ საჩხერე, შიათურა, ზესთაფონი და იერიში მიეტანათ ქუთაისზე, ამავე მიმართულებით ქუთაისთან შესაერთებლად უნდა წამოსულიყო ლეჩხუმი, რაჭა, შემდეგ დაიძროდა სამეგრელო და ამ რიგად გამეფდებოდა ჯერ-ჯერობით დასავლეთ საქართველოში სიმახინჯე ბოლშევიზმისა. ამავე დროს დუშეთს ხმას მისცემდა ცხინვალ-ჯავის ხეობა, შეიძლება იმერეთში გაძარცვებულთ მათთვის ძალები მიეშველეიიხათ. ტფილისშიაც არა სძინავდათ ჩვენს მტრებს.

ივნისის 26—27 ოსები ადგილობრივ მცხოვრებთა ნაწილით თუ უნებლიეთი დახმარებით აქტიურ მოქმედებაზე გადასულან, მთელი საჩხერის ირგვლივ სოფლები დაძრულან საიერიშოდ საჩხერეზე. ამ დროს იქ მყოფი მილიციის უფროსი გაჩეჩილაძე მოხლავეებულ ძალთაგან ისე შეშინებულა რომ ხელმძღვანელობა იქ მყოფი რაზმისა მიუტოვებია და მოუკურცხლავს ქუთაისისაკენ მას პირველ ცდაც არ მოუხდენია შებრძოლებოდა უხეშ ძალებს. მას რომ საჩხერეში დადგმული ტყვიის მფრქვეველები აემუშავებინა, ერთიც ვერავინ მიბედავდა საჩხერეში. გაჩეჩილაძეს უბრალო განკარგულებაც არ მოუხდენია თუ რა ექმნა მისგან მიტოვებულ რაზმს. ასეთის საექვო მოქმედებისათვის, მაზრის მილიციის უფროსი გაჩეჩილაძე სამხედრო საველე სასამართლოს პასუხის გებაშია მიცემული,

მოთარეშეთ რა კი მოწინააღმდეგე აღარავინ სჩანდა, გაუბედნიათ და დაუკავებიათ საჩხერე. საჩხერის ნაწილის უფროსად ვიღაც ოსი გამოუცხადებიათ, რომლის ვინაობა ვერ შევიტყვეთ და რომელსაც განკარგულება მოუხდენია დაეჭირათ რკინის გზის სადგური, ფოსტა-ტელეგრაფი, საკომისარიატო. ამ განკარგულების სისრულეში მოყვანის შემდეგ საჩხერის მისვალში სოფ. სარეკის ბოლოზე ძლიერი რაზმი მოდარაჯეთ დაუყენებიათ და ივნისის 28 შესდგომიან ქალაქ საჩხერის ძარცვა-გლეჯას, ოსებს არც აქაურები ჩამორჩენიან ძარცვა-გლეჯაში ჩვენდა სამარცხვინოდ მოხუცებულებსაც კი ჯოხები დაუჭერიათ და გაჰყოლიან ბრბოებს საჩხერისაკენ ვითომც მტრის დასამარცხებლად, მაგრამ ნამდვილად კი საძარცვავად და საგლეჯად. ქალაქის ძარცვა-გლეჯას ორი მხრიდან შესდგომიან, სოფელ ჩიხიდან და რკინის გზის სადგურიდან საჩხერის ხიდიდან. მიყოლებით ავაზაკებს გაუტეხნიათ გაუძარცვავთ ქორეთ-ითხვისის კოოპერატიული მაღაზია, საიდანაც გაუტანიათ 12000 მან. სადირალი ქონება, შემდეგ მეწაღე ტაბატაძეს დუქანი და გაუტანიათ 3000 მან. ქონება, პარმენ ჩაჩანიძის დუქნიდან 4000 მანეთისა, ოქრუა ხადირაძისა—400 მ.ნ., სპირიდონ ჩაჩანიძისა—1000 მან. ლადო თოდაძისა—3000 მან., ვასილ ზამახიძისაგან—2000 მან. გაუძარცვავთ აგრეთვე ნესტორ წერეთლის სამიკიტნო, ზაქარია სადუნიშვილი, გიორგი კახნიაშვილი ანტონა ზუბითიძე, ენუქა ხოჯაშვილს მისდგომიან და მოუთხოვიათ თოფები. როდესაც მან უპასუხა თოფები არ მაქვსო, ბრბომ შესძახა: წაუკიდეთ ცეცხლი, თორემ ხებაყოფლობით მაგისგან არა იქნება რაო. მართლაც გადაასხეს ნავთი სახლს და ის იყო ცეცხლი უნდა გაგანიერებულიყო რომ მოუსწრეს თავიანთმა უფროსებმა გონიერება იხმარეს და დაწვით არავინ დაუწვავთ.

ავაზაკები შესულან პეტრე აბაშიძისა და ელისაბედ წერეთლის სახლში რაც რამ ძვირფასი ყოფილა გაუსხიათ ოსებს გუდები და ტომრები, ხოლორის წაღებაც ვერ შესძლებიათ, იქვე დაულეწიათ, გაუნადგურებიათ, ბრბოს უთარეშნია ამრიგად ორის დღის განმავლობაში 28 და 29 ივლ. სულ დაახლოვებით 100,000 მან. ქონება გაუტანიათ. როგორც გადმოგვცეს ნადავლის გაყოფაზე ერთმანეთში ჩხუბიც კი მოსვლიათ, მაგრამ ვერ შევიტყვეთ როგორ და რითი გათავდა საქმე. გავიგეთ რომ ნადავლი უფრო მეტი ოსებმა წაიღეს. მილიციის უფროსისაგან მიტოვებული 65 ცხენი ოსებს დაუტაცნიათ დაუბარგავთ საჩხერის ნადავლით და გაუგზავნიათ ოსეთისაკენ. აქვე უნდა აღვნიშნოთ რომ ოსეთს საჩხერის ნაწილის მცხოვრებნი ეძახიან ჭალა მთისა და ცხინვალის იქით სამაჩაბლო მამულების საზღვარზე ჩამოხიზნულებისაგან გაშენებულ რამდენიმე სოფელს, ხიზნების სოფლები იწყება სოფელ ჭალიდან; ეს სოფლებია: ხაზითი (15 კომლი), პანტები (40 კომლი), ჭალაბეთი (60 კომლი), წონა (140 კომლი), ჩასავალი (60 კომლი), ერწო (40 კომლი), თედელეთი (40 კომლი) და კუდარო. ეს სოფლები თან მიყოლობით უერთდებიან ჯავის ხეობას, სადაც ჩვენმა გვარდიელებმა გამარჯვებულთ ამას წინად სიტყვა მიიღეს ოსებისაგან: ჩვენ შეცდომაში სხვებმა შეგვიყვანეს, იარაღი ხელში აგვაღებინეს, გვაპატიეთ რაც იყო და ამიერიდან ჩვენ მზგავს რასმეს აღარ ჩავიდენთო. ჯაველებმა კარგად შეასრულეს სიტყვა: დარაზმეს ხალხი, შეუერთდნენ წონათედელეთკუდარო ჯალაბეთელებს, ჩამოგვესიენ საჩხერისაკენ და განიზრახეს იმერეთის დაპყრობა.

ქაქუჩელა.

კანონი

სახელმწიფო დაწესებულებებში მოსამსახურეთა სალიკვიდაციო (შტატსგარეშე დატოვების გამო) შემწეობისა.

1. ნაცვლად რუსეთის რესპუბლიკის დროებითი მთავრობის 1917 წლის 29 ივნისის დადგენილებისა, სამსახურის წესდების იმ მუხლებისა, რომელნიც შტატგარეშე დარჩენილ მოსამსახურეთა დაკმაყოფილებას ეხება, და სხვა ამ საგანზე გამოცემულ წესებისა და დადგენილებისა, შემოღებულ იქნეს ქვემო აღნიშნული წესები:

2. მოსამსახურე, რომელიც დათხოვნილ იქნება დაწესებულებათა გაუქმების, გარდაქმნის ან შტატის შემცირების გამო, მიიღებს დახმარების სახით ერთი თვის ჯამაგირს, თუ უმსახურია 6 თვემდის, მიიღებს დახმარების სახით ერთი თვის ჯამაგირს, თუ უმსახურია 6 თვიდან ერთ წლამდის—თვენახევრის ჯამაგირს და თუ უმსახურია ერთ წელზე მეტი—ორი თვის ჯამაგირს, მხოლოდ ერთოდ ეს დახმარება არ უნდა აღემატებოდეს ათას მანეთს. დახმარება მიეცემა იმ ჯამაგირის კვალობაზე, რომელიც დათხოვნის დროს ჰქონდა.

3. მოსამსახურეს, რომელსაც ერთ წელიწადზე მეტი უმსახურნია მიეცემა ჯილდოდ: პირველი ხუთი წლის სამსახურისათვის (გარდა პირველი წლისა) თვითეულ ნამსახურ წელზე ორი კვირის ჯამაგირი.

მეორე ხუთი წლის სამსახურისათვის თვითეულ წელზე—თითო კვირის ჯამაგირი.

ხოლო მესამე ხუთი წლის სამსახურისათვის—თვითეულ წელზე ნახევარი კვირის ჯამაგირი.

შენიშვნა: 1. ჯილდოს გამოანგარიშების დროს ექვს თვეზე მეტი სამსახური წელიწადად ჩაეთვლება.

3. იმ პირს, რომელსაც ხაზინიდან ეძლევა პენსია ან სხვა საპენსიო დახმარება, უფლება ეკარგება ამ (3 მუხ,) მუხლში მოხსენებული ჯილდოს მიღებისა.

4. მოსამსახურე, რომელიც თავის ნებით დასტოვებს სამსახურს ან სხვა სახელმწიფო დაწესებულებაში იქნება შესაფერ თანამდებობაზე გაწესებული, დახმარების (მუხ. 1) და ჯილდოს (მუხ. 2). მიღების უფლებას ჰკარგავს და თუ მიღებული აქვს ვალდებულია უკანვე დააბრუნოს. ეს თანხა სახაზინო შემოსავალში ჩაირიცხება.

5. შრომის მინისტრს უფლება აქვს ამ წესების განსამარტებლად და გასავითარებლად გამოსცეს სათანადო ინსტრუქციები.

6. ეს კანონი ვრცელდება აგრეთვე იმ მოსამსახურეებზედაც, რომელნიც დათხოვნილ იყვნენ სახელმწიფო დაწესებულებათა ლიკვიდაციის გამო მაგრამ ამ კანონის გამოცემამდე საბოლოო ანგარიში არ მიუღიათ.

ივლისის 5 1918 წ.

კანონი

სახელმწიფო კონტროლიორის თანამდებობის დაარსებისა.

მუხლი 1.

დაარსდეს საქართველოს რესპუბლიკაში თანამდებობა სახელმწიფო კონტროლიორისა.

სახელმწიფო კონტროლიორს ირჩევს ეროვნული საბჭო, იგი არ შედის მინისტრთა კაბინეტში და პასუხისმგებელია მხოლოდ ეროვნულ საბჭოს წინაშე.

მუხლი 2.

უთანხმოებას რესპუბლიკის კონტროლიორსა და მთავრობას შორის არჩევს და სწყვეტს ეროვნული საბჭო.

მუხლი 3.

საქართველოს რესპუბლიკის ტერიტორიაზე მოქმედ კანონების ის მუხლები, რომელიც ამ დებულებას ეწინააღმდეგება, ამიერიდან გაუქმებულია.

ივნისის 28 1918 წ.

ფულის ნახატის კონკურსის პირობები

(ფინანსთა სამინისტროსაგან).

1. სურათი უნდა იყოს შედგენილი ქართული სტილის მიხედვით, სიგანე სურათისა უნდა იყოს 10 სანტ., სიგრძე 15 სანტ.

2. ნახატში ჩართულ უნდა იყოს საქართველოს რესპუბლიკის ემბლემა, გამომხატველი მიჯაჭვული ამირანის განთავისუფლებისა.

3. სურათის პირი შედგენილი უნდა იყოს ორის ფერადით, ზურგი სამის ფერადით.

4. პირის მხარეზე უნდა იყოს წარწერა: „საქართველოს რესპუბლიკის საკრედიტო ბილეთი". „ასი მანეთიანი" და „საქართველოს რესპუბლიკა მთელი თავისი ქონების თავმდებობით გაანაღდოს საკრედიტო ბილეთი". ფინანსების მინისტრი.

გამგე.

5. ზურგის მხარეზე რამდენსამე ადგილს უნდა იყოს ჩართული „100 მან." და წარწერა: „ყალბი ბილეთების გაკეთებისათვის ან გასაღებისათვის დამნაშავეთ ჩამოერთმევათ ყოველი ხარისხი და უფლება და დასჯილ იქნებიან სისხლის სამართლის წესით".

6, სურათი უნდა იქმნეს წარმოდგენილი ფინანსთა სამინისტროს კანცელარიაში არა უგვიანეს ივლისის 21 ნაშუადღევის 2 საათამდის.

7. საუკეთესოდ ცნობილ და მიღებულ სურათში მიცემულ იქნება პრემია 1000 მან.; თუ მარტო ცალი მხარე იქნება მოწონებული მიეცემა ნახევარი.

8. სურათი წარმოდგენილი უნდა იყოს დაბეჭდილ კონვერტში რაიმე წარწერით ან ნიშნით; იგივე ნიშანი ან წარწერა უნდა იყოს მეორე კონვერტზე გარედან, შიგნით კი უნდა იყოს ჩადებული ბარათი სახელი, გვარით და მისამართით სურათის ავტორისა.

ახალი ამბავი

◆ უეცრივ გარდაიცვალა „ქართული კლუბის" ბუფეტის პატრონი დიმიტრი როსტომის ძე მელაძე.

◆ სათბობი მასალის ნაკლებობის გამო ქალაქის საბჭომ დაადგინა ყველა სავაჭრო დაწესებულება, რესტორანი, სასადილო, საჩაიე და გასართობი დაწესებულება დაიხუროს არა უგვიანეს საღამოს 11 საათისა.

◆ ქართველ ექიმთა და ბუნებისმეტყველთა საზოგადოების მორიგი კრება დანიშნულია დღეს ოთხშაბათს საღამოს 8 საათზე ფრეილენის ქუჩაზე № 11—შემდეგი პროგრამით: 1) განხილვა ექ. სპ. ვირსალაძის მოხსენების—ძირეული დებულებანი საექიმო სასანიტარო საქმის მოწყობისა საქართველოში და 2) მოხსენება ექ. ა. მაღალაშვილის „როგორ უნდა მოეწყოს საექიმო და სანიტარო საქმე საქართველოს რესპუბლიკის ერობაში საზოგადოდ და კერძოდ გორის მაზრაში".

◆ მუსულმანები. ყაზახის რაიონის მუსულმანები ყარსის ოლქში სახლდებიან, ბამბაკის, გუმბრის და ყარსის ლტოლვილები ახალ-ბაიაზეთისაკენ მიდიან. ლტოლვილები დიდ გაჭირვებაში არიან, გზა დელიჟანსა და გოქჩის ტბის შუა ადამიანთა გვამებითა და ცხენების ლეშებითაა მოფენილი.

◆ საქმეების გარჩევის შეჩერება მთავრობის განკარგულებით ტფ. სამოსამართლო პალატამ შეაჩერა სისხლის სამართლისა და სამოქალაქო საქმეების გარჩევა, რომელიც შეეხება ბაქოს, განჯის და ერევნის საოლქო სასამართლოებს. ეს ეცნობა სალიკვიდაციო კომისიას.

◆ ხოლერა. ტფილისში ხოლერა განსაკუთრებით ლტოლვილთა შორის მძვინვარებს.

◆ ქუთაისის გუბერნიის კომისარმა მთავრობის წინაშე შუამდგომლობა აღძრა 4 მილიონ მანეთის გადადების შესახებ სხვა და სხვა საჭიროებისათვის.

◆ რუსეთში. უკრაინის დეპეშათა სააგენტოს ცნობით მოსკოვში სახალხო კომისართა საბჭომ სიკვდილით დასჯა აღადგინა.

◆ გაფიცვა. ქუთაისის საკრედიტო დაწესებულებათა მოსამსახურეები გაიფიცნენ.

◆ სამხედრო მინისტრმა მთავრობას წარუდგინა განსახილველად კანონპროექტი საქართველოს რეგულიარულ ჯარის შედგენის და მმართველობის შესახებ, კანონპროექტი სასწრაფოდ იქნება განხილული.

◆ ჯალალ-ოღლიდან ჩამოვიდა იქაური სარაიონო კომისრად ყოფილი; მისი სიტყვით ჯალალ-ოღლს ასკერები და ქურთები სისტემატიურად ძარცვავენ. ნაძარცვ საქონელს ურმებით და აქლემებით ყარაქილისზე ყარსში გზავნიან. ასკერები რომელიმე სოფელში შესვლის დროს ჯერ მცხოვრებლებს ესხმოდნენ [illegible] და „ფაფახებს" ხდიდნენ. ხო[illegible] ნაკლებობის გამო ბაზარზე ლობიოს და სხვა ბოსტნეულობის ფასმა მეტად აიწია. ლობიო 40 კაპიკიდან 2 მანეთი გახდა.

◆ ქართულ გიმნაზიასთან არსებულ უფასო სასადილოს გამგეობა დიდ მადლობას უძღვნის ი. ე. სუმბათაშვილს, რომელმაც შემოსწირა სასადილოს 50 მ. თამარ თუმანიშვილის ხსოვნის აღსანიშნავად და 50 მ ქ. ი. ამილახვრის ხსოვნის აღსანიშნავად.

◆ „განათლების" საზოგადოებამ ივლისის 7-ის კრებაზე გადასწყვიტა გადასცეს თავისი სასწავლებელი ეროვ-

ახალციხის დღეები

მაისის 6.

დღესაც ვერ ვეღირსეთ ტყვეობიდან განთავისუფლებას. ბევრია ხალხში სჯა-ბაასი და ათასნაირი აზრი ტრიალებს, მაგრამ მცხოვრებლებს მაინც ვერ გამოგვიცვნია, რას აკეთებს ჩვენი შინაური მტერი, რა მოელის მისგან ახალციხეს და რა ხდება მის გარშემო.

როგორც ეტყობა სომხის შტაბი არავის უთმობს თავის ძალა-უფლებას, თუმცა უკანასკნელი გენერალ მაყაშვილის ბრძანებით აპრილის 20 დან უნდა გაუქმებულიყო. ამ შტაბის წყალობით ბევრ დაცინვას და დამცირებას იტანს ქართველობა, სხვათა შორის მოვიყვან დღევანდელ მაგალითს და თუ ესეც სომხის შტაბმა არ იცის სჯობია ჯეროვანი ყურადღება მიაქციოს და აღაგმოს ის პირები, რომლებიც შტაბის სახელით გამოდიან და შეურაცყოფას აყენებენ ქართველობას. საქმე შემდეგშია: დღეს თურმე რაბათის ქართველობას ეწვია ერთი სომეხი-ცხენოსანი, რომელსაც ერთმა ქართველმა მიულოცა ქრისტეს აღდგომა, მაგრამ ცხენოსანმა არ მიიღო ქართველის მილოცვა და უხეში პასუხით მოიხსენია, როგორც ქრისტე, ისე რაბათის ქართველობა და ისე გათამამდა, რომ ქართველს მათრახით დაუწყო სახეში ცემა და დაასისხლიანა.

ესეთმა სომხის ტლანქმა მოქმედებამ, თურმე ძალზე აღელვა მთელი რაბათის ქართველობა, ჩამოიღო სომეხი ცხენიდან, აჰყარა იარაღი, მაგრამ ქართველურმა კაცთმოყვარეობამ მაინც იფეთქა და სომეხი იარაღით უვნებლად გაუშვეს სახლში, გაუშვეს იმ იმედით, რომ შემდეგში ვერავინ ველარ გაბედავს შეურაცყოს ქართველი თავის სახლში, თავის ტერიტორიაზე.

ჩვენ ქართველები ყოველთვის ვამბობდით და კიდევ ვამბობთ: ერთადერთი ჩვენი სურვილი და წყურვილია მეზობელ ერებთან გვქონდეს ძმური და კეთილი განწყობილება, მხოლოდ ამ გზისკენ მივისწრაფვით ჩვენ, მაგრამ ნებას არავის მივცემთ ქრისტიანი იქნება, თუ მაჰმადიანი, მოგვაყენოს ქართველებს შეურაცყოფა, მით უმეტეს ჩვენ მიწა-წყალზე.

ამ ინციდენტით დაღამდა დღევანდელი დღე. სოფ. წყურთის და მიქელ წმინდის მიმართულებით მაჰმადიანები განაგრძობდნენ თითო-ოროლა და ხან და ხან ხშირ თოფის სროლას.

მაისის 7.

მე-15 დღეა გაზეთები არ მიგვიდია. ვართ გამოყრუებული, თითქოს ჩვენთვის ახალციხის გარდა არაფერი ქვეყანაზე არ არსებობდეს.

სამოქალაქო ბაღში უკრავს სამხედრო მუსიკა, ხალხი დასეირნობს, დასეირნობს და ალბად ჰგონია ახალციხე თავისუფალია და არაფერი საცდური არ მოელის. სწორედ ეხლა შეიძლება ითქვას: „კამეჩი წევს და იცოხნის...." მაჰმადიანებს-კი არ სძინავთ. დღეს ისინი ქალაქის ირგვლივ აწარმოებენ ხშირ თოფის სროლას. ჩვენი ზარბაზნებიც არ სდუმან, აძლევენ პასუხს. ვგონებთ მდგომარეობა ძალზე მომწიფდა, კიდევ ერთი კვირა და ახალციხის საკითხიც ასე თუ ისე გადაწყდება, მხოლოდ არ ვიცით ვის სასარგებლოდ, თუმცა შანსები ჩვენს მხარეზე გვგონია.

მაისის 8.

დღეს რუსების ეროვნულმა საბჭომ გაგზავნა აწყვერში თავისი წარმომადგენელი მაჰმადიანებთან მოსალაპარაკებლად, რათა მაჰმადიანებმა 10-15-დე რუსების ოჯახი უვნებლად გაუშვას ახალციხიდან აწყვერზე ბორჯომში. ამით ადგილობრივმა რუსებმა ერთხელ კიდევ დაამტკიცეს თავიანთი გამოთიშვა სომხებისაგან და მით უმეტეს ქართველებისგან. მათი წარმომადგენელი ფეხით გაემგზავრა აწყვერისკენ. რა შედეგი მოჰყვება რუსების მოლაპარაკებას არ ვიცით, მხოლოდ წინ და წინ შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ მაჰმადიანები ნებას არ მისცემენ მათ აწყვერზე გავლას.

ახალციხის მთელი სავაჭროები დაკეტილია. დიდი თუ პატარა ნებით თუ ძალით და მათრახის ტრიალით გაჰყავთ სანგრების სათხრელად. ქუჩებში დადის მილიციის უფროსის თანაშემწე—სომეხი, მილიციონერებით. მათ ხვდება ორი ქართველი თანაშემწე უბრძანებს მილიციონერებს: „ეგენი ჯანმრთელები არიან, ერეკეთ სანგრებისკენ" კარგი ბრძანება, მხოლოდ კარგი ექიმობაც სცოდნია მილიციის უფროსის თანაშემწეს, ვინაიდან ის ერთი შეხედვით, ადასტურებს შიგნეულად ავადმყოფი ადამიანის ჯანმრთელობას, ამიტომ უკეთესი იქმნება ამ ადამიანმა დაანებოს თავი მილიციას და მედიცინაზე გადავიდეს. ასე, თუ ისე ქუჩაში არავის შეხვდენ და სუყველას ერეკებიან სანგრებისკენ, ერეკებიან და ავიწყდებათ, რომ ძალით გაკეთებული საქმე დიდ სარგებლობას არ მოიტანს.

დილით ჩამოიყვანეს სოფ. ბაკიდან 5—6 დაჭრილი, მათ შორის ერთი ქრისტიანი ქართველი. მათი სიტყვით გუშინ დაუჭრნენ მაჰმადიანებთან შეტაკების დროს. მათივე გადმოცემით მაჰმადიანებს მოუკლავთ ორი სომეხი, მხოლოდ ჩვენც დიდი ზარალი მიგვაყენეთ მაჰმადიანებსაო, ბევრია მათში დახოცილი დაჭრილიო.

შუადამემდის მოისმოდა თოფის ხმა: სოფ. ხაკიდან, წყურდიდან, მიქელ-წმიდიდან, სვირიდან და ჭალიდან, თოფის ხმაზე ეტყობა, რომ მაჰმადიანები სხვა და სხვა სისტემის თოფებით არიან შეიარაღებულნი. სოფ, უდის მხარეზე რამდენიმე დღეა სროლა შეწყვეტილია.

მაისის 9.

გარეშემო ახლო სოფლებიდან კიდევ მოისმის თითო-ოროლა თოფის ხმა. ეტყობა მთელი მაჰმადიანთა ძალები აწყვერშია და თუ ისინი ახლო სოფლებში განაგრძობენ დემონსტრაციებს, ეს იმის მომასწავებელია, რომ ჩვენი ძალები დააბანდონ ახალციხეში სოფ. მიქელ-წმინდას იცავს 4—6 ბერძენი და მიუხედავად იმისა, რომ მაჰმადიანები ამ სოფელს ყოველ დამ ესხმიან, მაინც ვერას გახდნენ. ეს მაგალითი ნათლად მოწმობს, რომ მაჰმადიანები ამ მხარეზე მხოლოთ დემონსტრაციას აწარმოებენ და ძალები-კი დიდი არა ჰყავთ.

მე 17 დღეა ახალციხელები ბრმაყრუთა ვართ. ერთი გავლენიან სამხედრო პირის სიტყვით, დღეს ჩვენი ჯარი ბორჯომის მხრიდან დაიწყებს მოქმედებას აწყვერზე მაჰმადიანთა წინააღმდეგ. რამდენად მ-რთალია ეს, ახლო მომავალი გვიჩვენებს.

რუსების მიერ გაგზავნილი წარმომადგენელი ჯერ არ მობრუნებულა აწყვერიდან.

მდინარე ფოცხოვის ნაპირას 4—5 ვერსის სიგრძეზე ბევრი ხე-ტყეა დარჩენილი. უმეტესად ეს ხე-ტყე ეკუთვნის ბორჯომის ხეობის და ქართლელ ქართველებს, რომლებთაც დიდი ძალი ფული აქვთ ჩაყრილი ამ მასალაში, რომლის წაღებაც, უკანასკნელ 3—4 თვის არეულობის და უგზობის გამო ვერ მოასწრეს. ვერ მოასწრეს და თვითონაც შეძლება მოესპოთ ახალციხეში მოსვლისა და თავიანთ ხე-ტყის პატრონობისა. ამ რიგად მათი ხე-ტყე უპატრონოთ დარჩა მდინარის ორივე ნაპირას. უპატრონო ხე-ტყეს გამოუჩნდნენ გულშემატკივარნი-ბნელი-ძალები, რომლებმაც დაუწყეს ხე-ტყეს გამოზიდვა და ოხერ ფასებში გაყიდვა. ამ ნაირად, თუ ზოგიერთმა მცხოვრებელმა იაფად გაითბო ამ ზამთარში თავისი სახლი, სამაგიეროთ ნაძირალებმა ისარგებლეს სხვისი ოფლით-მოგებულ ხე-ტყე და მოითბეს ხელები, მოითბეს ისე, რომ ადვილად აღარ გაუთხელდებათ ჯიბეები ასეთ ვაჟბატონებს. კიდევ ბევრია მდინარის ნაპირას ხე-ტყე და რომ იტყვიან: „თავად არ იყო მმარიო ზედ დაურიეს წყალიო", სწორეთ ასე მოსდით ხე-ტყის პატრონებს—ქართველებს, რომლებიც, როგორც ზევითა ვსთქვით, უგზობისა გამო ვერ მიდიან ახალციხეს. ქალაქის თვითმართველობამ არ აკმარა ამ ქართველებს დღემდის მიყენებული ზარალი და იმის მაგიერ, რომ ქალაქი ვალდებული იყო დაეცვა ქართველების ინტერესები, დღეს გამოაცხადა: წინადადებას ვაძლევთ ხე-ტყის პატრონებს სამი დღის განმავლობაში გასწმინდონ ხე-ტყისაგან მდინარის ნაპირები, წინააღმდეგ შემთხვევაში ხე-ტყეს ქალაქის თვითმართველობის საკუთრებად ვაცხადებთო.

კარგი წინადადებაა! მხოლოდ ხე-ტყეს გამოუჩნდა პატრონი, პატრონი ქართველი მრეწველებისა, გენერალი მაყაშვილი, რომელმაც უბრძანა მილიციის უფროს: ყურადღება მიაქციეთ, მდინარის ნაპირებიდან ერთი ხეც არ გაიტანონო. გენერალ მაყაშვილის, ბრძანებით ქართველი მრეწველები გადურჩნენ მთლად დაღუპვას.

მაისის 10.

რამდენიც დრო გადის, იმდენი შველა არსაიდან არა სჩანს. ახლო სოფლებიდან კიდევ დემონსტრაციული თოფის ხმა მოისმის.

სოფ. უდის მხრიდან სრულებით აღარ მოისმის სროლა. როგორც გადმოგვცემენ უდის გლეხობა მორიგებია მაჰმადიანებს. უდელებს უთქვამთ: ჯერ იარაღს ვერ დავყრით და [illegible] ბარებთ იმას, ვისაც ახალციხე შეიქმნებაო; ასეთ წინადადებაზე მაჰმადიანები დათანახმებულან და უდზე თოფის სროლა შეუწყვეტიათ, თუმცა ამ სოფელზე ახალციხის მხრიდან ალყას არა ხსნიან და გლეხობას ნებას არ აძლევენ იქონიონ მიმოსვლა ახალციხესთან.

სოფ. წყალთბილიდან (სომეხ-კათოლიკეთა სოფელია) მაჰმადიანებს [illegible]ტაცნიათ მსხვილ ფეხა საქონელი, რომლის დასახსნელად დღეს ახალციხიდან წავიდა წყალთბილას სომხის ცხენოსანი რაზმი.

რუსების მიერ გაგზავნილი დელეგატი დღესაც არ მობრუნებულა აწყვერიდან.

მაისის 7, სოფ. ხაკთან მოუკლავთ მაჰმადიანებს ბელადი „ნაჭრაენიკალი" შარო რომლისთვისაც ერთ სო-

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ნულ მთავრობას. მხოლოდ შემდეგ რამდენიმე წევრმა განცხადება შეიტანა გამგეობაში და სთხოვს ახალი კრება მოიწვიოს. ახალი კრება დანიშნულია ხუთშაბათს ივლისის 11-ს, საღამოს 7 საათზე, სამეურნეო ბანკში—სასახლის ქუჩა. თუ საკმარისი რიცხვი წევრთა არ გამოცხადდა, ერთი საათის შემდეგ ესე იგი 8 საათზე კრება დაიწყება და იგი კანონიერად ჩაითვლება.

◆ **დაკარგული ნივთები.** რედაქციაში ინახება რკ. გზის მოსამსახურის იოსებ ნაცვლიშვილის მოწმობა და სხვა დოკუმენტები, რომელსაც მატარებელში დაუკარგავს. დოკუმენტების მიღება შეიძლება „სახ-საქმის" რედაქციაში.

◆ **ქართველები ჯარში.** ამხ. რედაქტორო! თქვენი პატივცემული გაზეთის საშუალებით გთხოვთ პატივი დაგვდოთ და გამოაცხადოთ შემდეგი: ჯარის კაცნი ვასილ თედორეს ძე და დათა (დავით) ერმინეს ძე ტყემალაძენი მსახურებდენ ქალაქ ბათომში პირველ ქართულ მსროლელ პოლკში მეხუთე როტაში. პირველი აპრილიდან მით შესახებ მათმა მშობლებმა ვერარაფერი ამბავი გაიგეს, მკვდრები არიან თუ ცოცხლები და თუ ვინმემ მათ შესახებ იცის რამე ვსთხოვთ შეგვატყობინონ ქ. ჭიათურაში მასწავლებელ ნიკიფორე ტყემალაძის საშუალებით.

შეცდომათა გასწორება

გუშინდელ №-ში დასტამბული „წერილი რედაქციის მიმართ", სადაც ავტორმა დაამტკიცა, რომ ბრალდება „ანგისა". მიმართული უნდა იყოს არა დეკ. ტარასი ივანიცკის მიმართ, ხელმოუწერელი დაიბეჭდა, უნდა კი ყოფილიყო ხელმოწერილი ასე: „დეკანოზი ტარასი ივანიცკი".

გუშინდელ №-შივე დაბეჭდილი მეორე წერილი რედაქციის მიმართ, სადაც ავტორი ამტკიცებს, რომ მან „რუსკოდოდანობის" სურვილი გენ. მაქსიმოვს აჩქარებისა გამო განუცხადა რომ შემდეგ თვითონვე განაცხადა მე საქართველოს რესპუბლიკის მოქალაქედ ვიყავი და ვარო, უნდა ხელმოწერილი ყოფილიყო „მღვდელი აპოლონ ივანიცკი".

სოფლად და ქალაქად

ფოთი.

◆ ნ. გ. ლოლუას ქალის პროფესიონალური ქალთა სკოლა, რომელიც პროგიმნაზიის კურსებად გადაკეთდა,—წელს დაასრულეს: 1, თამარ ათხაზავამ, 2, ლილი გოშუამ, 3, ანელია ინჯიამ, 4, ნადეჟდა ლეჟბიჩავამ; 5, ალექსანდრა ლომაძემ; 6, ელენე მეგრელიძემ; 7, ეპრაქსია ქავთარაძემ; 8, ვასასი ხორავამ; 9. მეგი სიმონიამ; 10, სოფიო კალანდაძემ; 11, ოლღა ცომაიამ; 12, ნატალია ჩიჩეიშვილმა; 13, მარიამ ნაჭყებიამ; ალექსანდრა კიდიამ და 15 ბაბილინე შენგელიამ, ამათ შორის ერთს „აკაკის სახელობის" სტიპენდია ჰქონდა მეორეს სიღარიბის გამო სწავლის ფული აპატია.

◆ მომავალ სამოსწავლო წლიდან ნ. გ. ლოლუას ქალის ფოთის პროფესიონალურ სკოლასთან გაიხსნება პროგიმნაზიის მეორე კლასი. მისაღები გამოცდები დაიწყება 25 აგვისტოდან (ახ. სტ.) პირველ კლასში არის 9 ვაკანსია, მეორეში 11. თხოვნის და საბუთების წარმოდგენა შეიძლება ფოსტით და პირადადაც ყოველ-დღე დილის 9—2 საათამდის.

საქ. სოც.-ფედ. პარტიაში

დღეს, პარტიულ კლუბის დარბაზში შესდგება მორიგი კრება, სადაც ამხ. თედო ღლონტი წაიკითხავს მოხსენებას შემდეგ თემაზე: „როგორ უნდა გადავჭრათ ეხლა მიწის საკითხი"! კამათში მონაწილეობას მიიღებენ ჩვენი ამხანაგები, ეროვნულ საბჭოს წევრები. კრების დასაწყისი სად. 8 საათზე.

—

ხუთშაბათს 11 ივლისს, საღამოს 7 ს. რკინის გზის სამმართველოში დანიშნულია მორიგი კრება კოლლექტივისა და წევრების კრებაზე განსახილველია ფრიად მნიშვნელოვანი საკითხები დაგვიანება შეუძლებელია,

—

ამხ. სტუდენტების საყურადღებოდ! ამხანაგებო, დღითი დღე საქართველოს რესპუბლიკის მდგომარეობა რთულდება. გარშემო მტრები სისინებენ და ერის ფიზიკურ არსებობას საფრთხეს უმზადებენ. ამისთანა დროს ჩვენ, სოც.-ფედ., ერთად უნდა ვიყვნეთ, რათა შევსძლოთ ყოველთვის გამოლაპარაკება მომენტის შესახებ და შესაფერი ზომების ერთსულოვნად მიღება.

ინიციატორთა ჯგუფი სტუდ., სოც.-ფედ. ნიშნავს საერთო სტ. კრებას ივლისის 12-ს პარტიულ კლუბის ბინაზე, ლორის-მელიქოვის ქუჩა № 1. საღამოს 7 საათზე. ყველა სტ. პარტიის წევრი ვალდებულია ამ კრებას დაესწროს.

პრესის მაგიერი

(იხ. „საქართველო" № 130).

იმ უმეცრამა პოლიტიკოსებმა, რომელნიც ეროვნულ-დემოკრატების ლიდერებად ითვლებოდნენ, ეროვნულს საბჭოში თვისი უხამსი, უტაქტო და შავრაზმული გამოსვლებით დათვის სამსახური გაუწიეს ყველა მას, ვისი სახელითაც გამოდიოდნენ და როგორც პოლიტიკურმა მოღვაწეებმა სამუდამოდ თავი მოიჭრეს და დაისამარეს. ამ პოლიტიკურმა ბალღებმა, მაგრამ ბალღებმა ფრიად გარყვნილებმა პოლიტიკურ-საზოგადოებრივ-ეთიკური თვალსაზრისით სახელი გაიტეხეს თვით საკუთარს პარტიაში და ბევრი გარბის უკვე ამ მყრალ ჭაობიდან, ბევრს რცხვენია კიდეც: ეს რა ხალხში მოვხვედრილვარო. ამ „პოლიტიკური პარტიის" ლიდერების შერცხვენაში დიდი წილი უდევს სოციალისტ-ფედერალისტთა საპარლამენტო ფრაქციას და აჰა, ეს გაბახებული და სახელგატეხილი ხალხი ახლა შურს იძიებს, შხამს ანთხევს, წუმპეში განაობს. ამ შეთქმულთა ბრბოს ახლა გამოუყვანია ისეთი პირი, რომელსაც პასუხი არ მოეთხოვება, რომელსაც არ მოეძევება გრძნობა რიგიანობისა, სიმართლისა, სამართლიანობისა და ხან პარლამენტის ტრიბუნიდან, ხან გაზეთის ფურცლებზე ალაპარაკებენ ისეთს რამეებს, რასაც ვერ იტყვის სულიერად ნორმალური ადამიანი, ისეთი ადამიანი, რომელსაც აქვს გრძნობა და შეგნება პასუხისმგებლობისა. აი ასეთი პიროვნებაა ეროვნულ-დემოკრატების მეთაური რ. გაბაშვილი, რომელსაც სერიოზული პასუხი არც მოეთხოვება და არც გაეცემა.

ამის გარდა ჩვენმა საზოგადოებამ ძალიან კარგად იცის, რომ რ. გაბაშვილი პოლიტიკურადაც საეჭვო პიროვნებაა: **იგი შეგნებული მაბეზღარია (დანოსჩიკია)**. იმის გარდა, რომ გაზ. „საქართველოს" მესვეურებმა და რ. გაბაშვილმაც, ჯერ კიდევ თვითმპყრობელობის დროს მთელი ქართული პრესა და ყველა ქართველი ჟურნალისტ-პუბლიცისტი, გარდა თავიანთი თავისა რასაკვირველია, და მთელი ქართველი ხალხიც ჟანდარმერიის წინაშე დააბეზღეს*) (დასწერეს ნამდვილი დანოსი), რ. გაბაშვილმა პირადად ასეთი საქციელიც ჩაიდინა:

რევოლიუციამდე სხვათა შორის მეღვინეთა საზოგადოება „კახეთი" ჩარიცხული აყო „თავდაცვისთვის მომუშავე" დაწესებულებად (О-во работающее на оборону) ასეთს დაწესებულებაში ყოველი „უწესოება", ყოველი „გაფიცვა" სასტიკად ისჯებოდა. ამ საზოგადოების გამგეობის წევრი გახლდათ რ. გაბაშვილი. წმინდა ეკონომიურს ნიადაგზე საზოგად. „კახეთში" გაიფიცნენ მუშები და მოსამსახურენი. გამგეობის წევრნი პოლკოვნიკი დ. ა. ვაჩნაძე და რ. გაბაშვილი სასტიკად შეებრძოლნენ ამ გაფიცვას, ხოლო საზოგადოების იურისტკონსულტი სამსონ დადიანი და ბუჰჰალტერი ესტატე ავალიშვილი მიექცნენ გაფიცულებს და იცავდნენ მათს ინტერესებს. გაფიცულებმა კიდეც გაიმარჯვეს, საზოგადო კრებამ ამხანაგობისამ დააკმაყოფილა მუშები და გამგეობას საყვედური უთხრა. მაშინ რ. გაბაშვილმა გაზ. „საქართველოში" ასეთი „დანოსი" დასწერა: „ე. ავალიშვილმა და ს. დადიანმა ძალათი გაფიცეს მუშები, ისინი მეთაურობდნენ გაფიცვასაო და სხ." ამ დაბეზღებას ის მიზანი ჰქონდა, რომ მთავრობას დაბეზღებულნი დაესაჯა და იმ ერთ თვეში რევოლიუციას რომ არ ჩაეშალა შავი განზრახვა, მართლაც დაისჯებოდნენ.

---

*) ტფილისში რომ „პოგრომები" მოხდა, ამის შესახებ წერილისთვის ათასი მანეთით დააჯარიმა ძველმა მთავრობამ გაზ. „საქართველო". გაზეთის კოლლეგიამ გუბერნატორს არზა მიართვა, სადაც სთხოვდა ჯარიმიდან განთავისუფლებას და სხვათა შორის სწერდა: ჩვენ ვართ ერთად-ერთი წესიერების პარტია, სხვა ყველა გაზეთი სოციალისტურია და არსებულს წყობილებას ძირს უთხრისო. თან ჩვენი **ხალხი** იყო ქალაქად და სოფლად **„პოგრომშჩიკებად" გამოყვანილი**.

რ. გაბაშვილს სწყენია, რომ საბჭოს წევრმა დადიანმა მხოლოდ გაკვრით მოიხსენია მისი საქციელი ტაშკენტში თუ ასხაბადში. ჰა, განა რ. გაბაშვილმა არ იცის რაშია საქმე, განა მან არ იცის, რომ ტაშკენტ-ასხაბადის საქმეს გამოათხოვა იგი კარგა თბილს ადგილს საზოგად. „კახეთში", სადაც იგი სხვა და სხვა მახინაციებით შეძვრა? იცის, მაგრამ ს. დადიანის თქმისა არ იყოს მას ცნებანი არეული აქვს, და ვერ არჩევს მარადიორობას, ქურდობას, სისულელეს, გმირობას.

აი ტაშკენტ-ასხაბადიც: აქ განყოფილება ჰქონდა საზოგადოება „კახეთს". რ. გაბაშვილი, მისივე თხოვნით, გამგეობამ გაგზავნა რევიზიისთვის. ასხაბადიდან გაბაშვილმა დეპეშით აცნობა გამგეობას და ზედ უშველებელი წერილიც მიაყოლა: აღმოვაჩინე საშინელი ბოროტ-მოქმედება, განყოფილების გამგე ავაზაკი აღმოჩნდა, ოც და ათი ათასი მანეთი გაფლანგულია და როგორ მოვიქცეო. გამგეობამ უპასუხა: „დაკეტეთ განყოფილება, ინვენტარი ჩააბარეთ ტაშკენტის განყოფილების გამგეს (მაგრამ ისიც თურმე დამნაშავე აღმოჩნდა,—ოთხი-ხუთი ათასი მანეთი შეეჭამა, მაგრამ იმისთვის იმ გამგეობას ხელი არ უხლია) და ასხაბადის განყ. გამგე პასუხის გებაში მიეცით-ო". ამ განკარგულების ნაცვლად მკაცრმა რევიზორმა იმ „ქურდს", „ავაზაკს", როგორც თითონ იწერებოდა, ნოტარიუსის წინაშე ექვსი წლით ისევ გადასცა განყოფილება იჯარით, ჩამოართვა ოთხი-ხუთი ათასი მანეთის თამასუქი და რაღაც უვარგისი პოლისი და დანარჩენ ოცი თუ ოცდა ოთხი ათას მანეთზე ასეთი წერილი მისცა დამნაშავეს: მე, რ. გაბაშვილმა ამა და ამ კაცისაგან მივიღე სრული დაკმაყოფილებაო. შვიდი თუ რვა ათასი მანეთი ნისიები განყოფილებისა, რომელიც გამგეს უნდა ეზღო, თუ ვერ გადაახდევინებდა მოვალეებს, ესეც ამ უებარმა რევიზორმა ზარალში ჩამოსწერა, როგორც უიმედო ვალი, თუმცა ამის ნება მხოლოდ საზოგადო კრებას ჰქონდა და საზოგადოებას მოუსპო საშუალება ვალის გადახდევინებისა.

როდესაც გამგეობამ და სარევიზიო კომისიამ პასუხი მოსთხოვა, განაცხადა: ციხეში რომ ჩამესვა, რას ჩამოვრჩებოდითო, და მერეც მისი ცოლი ფეხ-ქვეშ ჩამივარდა და მთხოვა მეპატიებინაო.

აი ასეთია ის ეროვნულ-დემოკრატიული ფინია, რომელიც გამოსძვრა და უყეფს ქარავანს. იყეფონ, იყეფონ, ქარავანი თავისი გზით მიდის, აკეთებს ქართველი ხალხის საკეთილდღეო საქმეს და თუ დასჭირდა ხელის შემშლელსაც ადვილად მოიგერიებს. აი ეს რ. გაბაშვილი, ფრიად ცუდი ასლი პურიშკევიჩისა, დღე მუდამ უყეფს სოციალისტ-ფედერალისტებს და ცდილობს მათი ისტორია დასწეროს. ბრალი მათ, რომ ისტორიაში მათი სახელი ჩაიწერება სამარცხვინოდ, თორემ რა მოიმოქმედა სოციალისტ-ფედერალისტთა რაზმმა ტრაპიზონში ეს, უკვე ვრცლად იყო აწერილი და ჩვენი საზოგადოების წინაშე გადაშლილი.

მო[illegible]ოთ ერთხელ კიდევ უკანა[illegible] უმთავრესი მომენტი ამ [illegible]ვაწეობისა.

[illegible]ლი ეშელონები რუსის [illegible]სტოვებდნენ ტრაპიზონს; [illegible]ნის უკანასკნელი დღეები იყო; იგი უკვე მოსჭრეს ხმელეთით, ერთი და გზა იყო ზღვით და ეს ზღვაც ბოლშევიკებსა და გახულიგნებულ მეზღვაურთა ხელში იყო. ჩარჩა ტრაპიზონში რამოდენიმე თავგამოდებული ქართველი და მილიარდებად ღირებული ქონება. დეპეშა დეპეშაზე მოსდის მაშინდელს მთავრობას: მოგვაშველეთ რამოდენიმე ასი კაცი და გვიშველეთ ქონება გამოვიტანოთ, თორემ ოსმალთა ჯარები შემოვლენ და იმათ დარჩებაო. არ ვიცით, მთავრობამ ვერ შესძლო, თუ სხვა რამ მიზეზით, ტრაპიზონში წამსვლელი არავინ სჩანდა და მომსვლელებს კი იქიდან საშინელი ამბები მოჰქონდათ: ოსმალოები დღე-დღეზე შემოვლენ ტრაპიზონში, გზები გადაჭრილია ხმელეთით, მაყაშვილის, გეგეჭკორის და სხ. რაზმები ოსმალოებმა გზაში დახოცეს, ქონებას ბოლშევიკები იტაცებენო და სხ. და სხ.

მეორე მხრით რა მდგომარეობაა თვით საქართველოში? გახულიგნებული ჯარი დარბევით გვემუქრება, ჩვენი ჯარისკაცები ბოლშევიკური სენით მოწამლულნი თითონვე [illegible] [illegible], კახეთი ლეკების შემოსევას ელის, ჩვენი ძმა—ქისტებისას, მთელი საქართველო ოსმალის ჯარების შემოსვლას და ჩვენს კორპუსის შტაბს კი მხოლოდ ექვსი ათასი თოფი და ჰქონდა და სამი ათასამდე უსინდისო ჯარი ჰყავდა. ერთი სიტყვით ჩვენ თურმე აი, ეს არსებული [illegible] და აწყვა მოგველოდა. ამ საშინელ უსასოების დროს სოციალისტ-ფედერალისტთა პარტიამ იკისრა ისეთი საქმე, რომელიც არ სხვამ ვერავინ იკისრა, არ რომლისთვის ვერავინ მოიცალა. მან უცებ დაიბარა კორპუს[illegible] ციის ორგანიზაციებიდან ამხანაგები და ტიტველ შიშველნი, უიარაღოთ სამასი კაცი გასწორა: წადით და გასინჯეთ ის ქონება, რომელიც ოსმალეთს უნდა დარჩეს და განსაკუთრებით ეცადეთ იარაღი გადაარჩინეთო. მთავრობამ მხოლოდ მოწმობა მისცა სამსონ დადიანს, რომ იგი ინიშნება კომისრად მუშათა რაზმისა, რომელსაც ევალება ტრაპიზონიდან და მის მიდამოებიდან გამოიტანოს საომარი ქონებაო. და ერთი კაპეიკი მთავრობას არ დახარჯვია. მაგრამ უკვე გვიან იყო. სოც.-ფედერალისტების რაზმს იქ დახვდა მძარცველების ბრბოებად გადაქცეული რუსი და ქართველი ჯარის კაცები, ბოლშევიკებისა და სამხედრო საზღვაო კომიტეტები მეზღვაურთა, რომელნიც „ორგანიზაციულად" ძარცვავდნენ დარჩენილ ქონებას, აი, ამ სოდომში და გომორში შეიჭრა ჩვენი რაზმი, ჩაიგდო ხელში სამასიოდე თოფი, რომელიც ბოლშევიკებს გადარჩენოდათ და დაიწყო წესიერების შემოტანა. თავისი მცველები დააყენა გატეხილ მაღაზიებთან, გაფანტა მძარცველთა ბრბოები და ზურგით, მუხლამდის ტალახში და ზევიდან განუწყვეტელს თოვლ-ჭყაპში დაუწყო ზიდვა ზარბაზნებს, თოფებს (ბერდანებს) და მთელ იმ ქონებას*).

„კონტრრევოლიუციონურს კავკასიაში ერთი თოფის წამლების სებასაც არ მოგცემთო, მთელი ეს ქონება რუსეთში უნდა წავიღოთო" გვეუბნებოდნენ ბოლშევიკები და მეზღვაურნი, და რაზმი, რომ მათ პირიდან ლუკმას გლეჯდა, დახვრეტას და აფეთქებას უპირებდნენ. ამ ვაი-ვაგლახში უკვე ოსმალთა ჯარები შემოვიდნენ და დაეპატრონენ ქალაქს. იმ დღეებში საშინელი აფეთქება მოხდა და უთვალავი სიმდიდრე ჩაითქა ცეცხლში და ჩვენმა რაზმმა კი დიახაც ამ „ცეცხლიდან, ზღვის ტალღებიდან, მტრის ბანაკიდან" გამოიტაცა ქონება და საქართველოში ჩამოიტანა.

---

*) აი მოკლე ნუსხაც იმ საქონლისაა რომელიც ჩვენი რაზმის მეოხებით ჩამოვიდა საქართველოში: 1) ოცდა თორმეტი იაპონიის საუკეთესო ზარბაზნები თავისი მოწყობილებით, 2) მეორე პოლკის მთელი ქონება, 3) მესამე პოლკის ოცდა სამი ტყვიისმფრქვეველი, სამოცი ათასამდე პატრონი, რამოდენიმე ასი თოფი, რამოდენიმე ტომარა ფქვილი და სხვ. 4) ორი დღე მუშაობდა რაზმი ინჟენერთა დრუჟინის ქონების დატვირთვაზე, რომელიც ინჟინრის სიტყვით ოცი მილიონი მანეთი ღირდა, 5) ტელეფონის, დრუჟინის ქონება წონით ორი ათასი ფუთი, 6) ათი ყუმბარის მტყორცნელი, ნალები, ლურსმნები, ბურღები, ცულები, ნიჩბები, რკინის პალოები, ტყავეულობა არტილერიისთვის, საველე ტელეფონები, ბრეზენტები და სხვ. რომელიც გადაეცა ქართულ კორპუსის შტაბს. ჩვენ ვამტკიცებთ, რომ მთელი ეს ქონება ან ტრაპიზონში ჩარჩებოდა ან მეზღვაურნი ნოვოროსიისკში წაიღებდნენ, რომ ჩვენს რაზმს ბარჯა ძალით არ წაერთვა მეზღვაურებისთვის და საერთოდ ამ რაზმს რომ არ ემუშავნა.

სოციალისტ ფედერალისტთა რაზმი ყველა ნაძირალას საფუძოთ სახსენებელი არ არის. ეს რაზმი ბათომის ქუჩებში მწყობრად რომ დადიოდა ბევრს უკვირდა ეს რა ხალხიაო და გახულიგნებული ჯარისკაცები კი დასცინოდნენ. კონტრრევოლიუციონერები არიან,—დისციპლინა ჰქონიათო. ამ ტრაპიზონის რაზმმა ბათომში რეცხვა და უსასყიდლოდ წმენდა რომ დაუწყო არდაგანის პოლკის „ლაზარეთს", რომელიც გაენადგურებინათ და ფეხის ადგილად გადაექციათ ჩვენივე ჯარის კაცებს, გამვლელი ჯარის კაცები იღახძლებოდნენ: „დახეთ, ამ ძოხებს რას სჩადიანო!" მეორე მხრით ისეთი ოფიცერიც იყო, რომელმაც თვალცრემლიანმა მადლობა გადაუხადა რაზმის ხელმძღვანელებს: „დიდი ხანია ჩვენ ასეთი ჯარის კაცები არ გვინახავს"-ო, ეს ოფიცერი დღესაც ერთ-ერთს პოლკში მსახურობს; მან არ იცოდა, რომ ესენი სოციალისტ-ფედერალისტთა რაზმი იყო. ეს რაზმი იცავდა რამოდენიმე დღე ბათომის საწყობებს, რომლებსაც წინათ [illegible] ყოფხიდა და ჯარის კაცებს კი არა სცოდნიათ [illegible]... და განა შეიძლება ყოველივეს ჩამოთვლა? ეს ყველამ იცის, ვინც ჩვენს გაზეთებს თვალყურს ადევნებდა, ამის შემდეგაც ყველა პატიოსანს ადამიანს შეუძლია და თუ სხვა და სხვა ქვეწარმავალნი ჩვენს გარეშემო დაისისინებენ, ამას ჩვენ ვერ გამოუდგებით. ერთი „დიდი ნაწილი ტრაპიზონიდან წამოღებულ საქონლისა მაშინდელ მთავრობის მხედველობიდან დაიკარგაო", ბრძანებენ გაწყრობილნი „დანოსჩიკები".

როდის და რომელმა მთავრობამ შესჩივლა ეროვნულ-დემოკრატებს ეს ამბავი, ან შეიძლება თითონ ასრულებდნენ მთავრობის როლს? ვისი მეტიჩარა კუდია გაზ. „საქართველო", რომელი მთავრობის ვექილობა აქვს ხელში? არა მკითხე მოამბეო, მიტყუე და მიამბეო. სად არის ის „გადარჩენილი" პატრონი, სად არის მოჩივანი, ან დაზარალებული, რომელსაც „მხედველობიდან რაღაც დაეკარგა"? ნამდვილად ბოლშევიკებმა და შემდეგ ოსმალოებმა დაკარგეს ყველა ის, რაც სოციალისტ-ფედერალისტების რაზმმა წამოიღო, მაგრამ ხალხოსან დემოკრატებს ერთი ცხოველისა არ იყოს არა დაუკარგავთ-რა და კმებენ, არა სტკივათ რა და კვნესიან. შეიძლება იმის მუცლის გვრემა კი აქვთ რომ, როგორც გავიგეთ, მათ თითონ უნდოდათ იქ რაზმის გაგზავნა ი. აძიაშვილის მეთაურობით, მაგრამ ვერ მოახერხეს. თუ ეს მართალია, საბაბი აქვთ ახლა გვკბინონ, ლუკმა პური ხელიდან გაგვიგდებინებია. და მათთვის ეს საქმე მართლადაც კარგი საქმე იქნებოდა, რადგანაც მაქოდან სუბსიდიები ცოტა შეუმცირდათ და პარტიული სხოკინგებიც ცოტათი შემოაცვდათ.

„კოსციუშკო, ფქვილი, მაკაოი, იარაღიო", აბოდებს გაზ. „საქართველოს" ქადაგად დავარდნილს თანამშრომელს. თუ მათ იმ „მაშინდელი მთავრობის" ვექილობა აქვთ და სარჩელს (ისკს) გვიდგენენ, დარწმუნებულნი ბრძანდებოდეთ შესახვედრ სარჩელსაც წარუდგენთ და ისე კი ყველა პატიოსანმა ადამიანმა, ვისაც სინიდისიერად საქმის განსჯა შეუძლია უკვე იცის, რომ არც ერთს მთავრობას ერთი კაპეიკიც არ დაუხარჯავს იმ ტრაპიზონის რაზმის ჩაცმა დახურვაზე, შეიარაღებაზე და საჭმელ-სასმელზე. მთავრობას რომ სამასი მუშა გაეგზავნა ტრაპიზონში და იმ რაზმს ის მუშაობა აესრულებინა რაც სოციალისტ-ფედერალისტთა რაზმმა აასრულა, რა დაუჯდებოდა ეს ხაზინას? რატომ არ კითხულობენ სინიდის გარეცხილი ადამიანები: ვინ აჭმევდა ამ ხალხს, ჯამაგირს აძლევდა მთავრობა თუ არა და სხ. და თვე-ნახევრის განმავლობაში რამე დაჯდებოდა თუ არა სამასი კაცი? ან იქნებ ამ სამასმა კაცმა ის „ნაწილის ნაწილი" გაჰყიდა თავის საჭიროებისათვის? არა, ხაზგასმით აღნიშნავს გაზ. „საქართველოს" გმირი რ. გაბაშვილი, რომ **პარტიის ხახარჯებლად მოიხმარესო**". მაგრამ კითხა ვისმეს ამ მაბეზღარამ, ვინ ინახავდა, ვინ აცმევდა, ვინ შეაიარაღა ის რაზმი სოციალისტ - ფედერალისტებისა ორას ოთხმოც და თვრამეტი კაცი ქიზიყელი და ქართლ-კახელი გმირები,

---

მეხს (საზელიდან) ხილი მოეჰრა და ხელსახოცში გახვეული დღეს დაჰქონდა ქუჩა-ქუჩა და უჩვენებდა მცხოვრებლებს. ამნაირი საქციელით სომეხს თავისი თავი გმირად მოჰქონდა.

ცხოვრება თან და თან სჭირდება. ნავთი აღარ იშოვება, დღეს შაქარიც შემოილია. თუ სადმე იშოვება შაქარს, ისიც დიდის ხვეწნით შეგიძლიანთ მიიღოთ ნახევარი გირვანქა, მხოლოდ მამასისხლად, გირვანქა რვა მანეთის ანგარიშობაზე.

მაისის 11.

დილით; მაჰმადიანებმა გაიტაცეს სოფ. წყუროთის სხვილ ფეხა საქონელი გატაცებას დროს სასიკვდილოთ დაჰჭრეს თოფით ერთი მწყემსი—სომეხი მსუბუქად დაჭრილია კიდევ ერთი. ამ ამბავმა გამოიწვია უთავბოლო ზარბაზნების სროლა ახალციხიდან.

სამი ზარბაზნიდან უშენდნენ ყუმბარებს საქონლის გამტაცებლებს, მაგრამ ამათით, საქონელი მაინც ვერ დაიბრუნეს.

არ ვიცით, როდის უნდა მოეღოს ბოლო ზარბაზან-თოფის ჭექა-ქუხილს? როდის უნდა მოეღოს ბოლო ხალხის უმწეო მდგომარეობას? რას ჰფიქრობს ჩვენთვის მთავრობა? ნუ თუ ისიც ისეთ მდგომარეობაშია, როგორშიც ჩვენ ვიმყოფებით? რას ფიქრობს აბა ტუმბაშის პოლკოვნიკი პრინცი კაჯარი, რომელიც სათავეში უდგას ამიერკავკასიის მთავრობის მე-8 მუსულმანთა პოლკს? ამ პოლკის ნაწილი ახყურში სდგას. ეს პოლკი შესდგა ამიერკავკასიის მთავრობის ნებართვით, მაშასადამე პრინცი კაჯარი ვალდებული იყო არ დაეშვა გზების შეკვრა და ტელეგრაფის მუშაობის შეწყვეტა, მაგრამ ის ასე არ მოიქცა, პირიქით მან და მისმა პოლკმა (არც ნეიტრალობა დაიცვეს, როგორც ეს მუსსავათელებმა გამოაცხადეს სეიმში) პირი იბრუნეს ოსმალეთისაკენ, აჰყვნენ ავანტიურისტ ბეგების: ომარ ეფენდის, შარაბჩიევების, მაჩაბლების, ერისტოვების, მუსაკიევის, ეფენდიევების, ათაბეგოვ-ქობლიანსკის და სხვათა ფეხის ხმას და უღალატეს თავიანთ მოვალეობას, უღალატეს თავიანთ დადებულ პირობას, უღალატეს სამშობლოს და მის თავისუფლებას. თუ ამ ვაჟბატონებს არ დავიწყებიათ თავიანთივე ანდაზა: „ეს ქვეყანა სულთან სულეიმანსაც არ შერჩენიაო" მაშინ კარგად უნდა იცოდნენ, რომ რანაირი მთავრობაც გინდა დამყარდეს ამიერკავკასიაში, მაინც თავიანთი ავანტიურისტობისთვის, ადრე თუ გვიან, თავიანთივე დემოკრატია—მუშა ხალხი არ შეარჩენს მათ აწინდელ ჩადენილ არევ-დარევას, ვინაიდან თუ ეს არევ-დარევა ღუპავს ქრისტიანებს, ორიელად ღუპავს მაჰმადიანთა მასსას, რომელიც ვერ გაუძლებს ვერც ბეგების მიერ დადებულ მათზე უღელს და ვერც ოსმალეთის ბორკილებს. ჯერ კიდევ მე-19 საუკუნის უკანასკნელ წლებში ფანატიზმით გაღენილი მაჰმადიანთა გლეხობამ იწყო გადასახლება ერთმორწმუნე ოსმალეთში. სოფ. წნისის მთელი გლეხობა გადიხვეწა ტრაპიზონის ვილაიეთში, მაგრამ ოსმალები გადასახლებულ მაჰმადიანებს არ შეხვდნენ გულკეთილად, დაუწყეს დევნა შევიწროვება და ეძახდნენ „გურჯებს". გადასახლებულმა გლეხობამ ვერ გაუძლო ოსმალეთის რეჟიმს, ამჯობინა ისევ რუსეთის ძველი რეჟიმი და გამოიტყებული დაუბრუნდა თავის ძველ კერას. დღეს, როდესაც თავი დააღწიეს მათ რუსეთის ძველ რეჟიმსაც და დღითი დღე მოელიან თავისუფლებას, ამიტომ ვფიქრობთ, რომ მაჰმადიანთა მასსა ბოლომდის ვერ გადიტანს ბეგების ავანტიურისტობას, ვერ შეურიგდება ოსმალეთის რეჟიმს და ბოლოს დაამსხვრევს როგორც მოღალატე ბეგების იდეებს, ეგრეთვე ოსმალეთის რეჟიმ, თუ უკანასკნელი შემოიჭრა ახალციხის მაზრაში.

ასეა თუ ისე პრინცი კაჯარი, შეიძლება პრინციპიალურად ჩვენ მხარს გვიჭერდეს, მხოლოდ ფაქტიურად ის მხარს უჭერს მოღალატე ბეგებს, რომლების წყალობით 4 თვეა ვიტანჯებით 14 დღეა ტყვეთ ვიმყოფებით და 18 დღეა ფოსტა და გაზეთები არ მიგვიღია.

ღამის 10 საათია, აბმაურდნენ ზარები, ხალხში ჩოჩქოლი შეიქმნა: არიქა მაჰმადიანები მოდიანო. საშინლად ბნელა, ვისაც შეეძლო თოფს მოჰკიდა ხელი, ზარბაზნებმა იწყეს გრიალი. ბოლოს გამოირკვა, რომ მაჰმადიანები წნისის და წყუროთის მიმართულებით ხშირ თოფის სროლას აწარმოებდნენ და ამან გამოიწვია ახალციხელებში შიში და არევ-დარევა. ერთი სიტყვით ამ ღამეს ბევრს შიშით არ დაუძინია და ბევრსაც ქეიფი და კარტის თამაში დაშხამდა.

(შემდეგი იქნება).

რომლებიც ჩაქვასთან იბრძოდნენ, სამშობლოს თავისუფლებისათვის, პირველი სისხლი დაღვარეს და თვისი სადარაჯოები უკანასკნელებმა დასტოვეს ბათომის კატასტროფის შემდეგ? განა ვინ, ეროვნულ-დემოკრატები, რომელნიც მაშინაც განაგებდნენ სამხედრო სექციის სახით ჩვენს თავდაცვის საქმეს, განა გაბაშვილები და ვაჩნაძეები ზრუნავდნენ და ერთი გირვანქა პური კი მიუწოდებიათ ამ გმირებისათვის მათ? პირიქით, არაფერი არა გვაქვს, ბრძოლა არ შეგვიძლია, ოსმალოებს ნუ გავაბრაზებთ, უბრძოლველად შემოუშვათო ამბობდნენ ეს ქვეყნის მოღალატენი მაშინ, როდესაც რამოდენიმე ასიოდე გმირი სამშობლოს თავისუფლებას მსხვერპლად ეწირებოდა.

ან შეიძლება ეროვნულ-დემოკრატების „ოხრანკამ" გაზ. „საქართველომ" და მისმა დამქაშებმა იკითხეს, ვინ ინახავდა ახლა კიდევ სხვა რაზმს, სამასითხას კაცამდე სამტრედიაში მთელი ათი თორმეტი დღე, სანამ გენერალი გაბაშვილი, დ. ვაჩნაძე და ძმანი მათნი ხელს უშლიდნენ იმ ბათომის პარტიზანული პოლკის დაარსებას, რომლის უკვე წარუხოცველი და ყველას მიერ აღიარებული ღვაწლი ბოლმით უვსებს გულს გაზ. „საქართველოს" კაცუნებს?

ან კიდევ ბორჩალოში, რომ გმირულად იბრძოდა სოც. ფედერალისტთა გორის რაზმი ამხ. დ. მაჭავარიანის მეთაურობით, იქნებ ამ რაზმს მიეცით თქვენ მიერ ქართული ლაშქრისთვის საწყობებში მოგროვილი იარაღი? და რომ არ მიგიციათ რატომ თქვენს სინიდისს არ დაეკითხეთ. სადაურია ეს იარაღებიო, სანამ ურცხვად იტყოდით „ყოველივე ეს აშკარად იყიდებოდა „მეურნეში" და პარტიის ბიუროშიო" ან ზეკარში მებრძოლი ქუთაისის ჩვენი რაზმი მოიკითხა ამ ვაჟბატონებმა, სადაც საუკეთესო ამხანაგი შეეწირა სამშობლოს?!

რა თქმა უნდა, თქვენ ასეთს საქმეებს აშკარად არ იზამთ, თქვენ ამას ჩუმად, ქურდულად გაყიდდით მართლა და ან ისეთს თქვენს დამქაშებს დაურიგებდით, როგორიც ვინმე გელოვანი, რომელიც დაძრწის თურმე დუშეთში და ხმასავრცელებს ი. გედევანიშვილმა შავრაზმელები შეჰყარა და თქვენ ამოსაჟლეტად მოდისო, დღეს მთავრობის ბრძანებით ეს პოლკი იქ სახალხო გვარდიის გვერდითა სდგას და იძულებულია ასეთი შხამით თქვენგან მოწამლული ხალხის სიძულვილი და რისხვა აიტანოს.

დიახ, ჩვენ თუ რასმე გავაკეთებთ ან ვაკეთებდით აშკარად ვაკეთებდით დასამალი სრულიად არაფერი გვქონია.

ჩვენს ისტორიაში ხელს აფათურებთ და დუშეთის, პარიზის, ტრაპიზონის ამბები რომ გაინტერესებთ, ნუ რას უკაცრავად თუ ჯაშუშებს და ჟანდარმებს ხელი არ ვაფათურებინოთ; ეგებ ამ ათი თორმეტი წლის განმავლობაში ჩვენ ტერორისტული აქტებიც ჩაგვედინოს, მაგრამ ამის გამომძიებელი ჟანდარმები მოვინელეთ; შეიძლება მომავალშიც იძულებული შევიქნეთ ჯაშუშებისა და ჟანდარმების იდუმალ აქტების ჩადენისა, მაგრამ იმედი გვაქვს იმ ახალ ჟანდარმებსაც მოვინელებთ და ახლა გაცილებით უფრო ადვილად, ვიდრე ამ ათი-თუთხმეტი წლის წინად შეგვეძლო. ამაში მაინც გვენდვენ „საქართველოს" „დანოსჩიკები".

დასასრულ, აი დღესაც, გარდა პოლკისა, დუშეთისაკენ გაგზავნილია ჩვენი პარტიული რაზმიც და ან ამ რაზმს რომელმა მთავრობამ მისცა იარაღი, ტყვია და სხ, ამასაც არ დაუინტერესებია გაზ. „საქართველოს" თხუნელები?

ახლა პროვინციაში არ იკითხავთ? იქ მთავრობის სამხედრო ძალებს, გვარდიელებს, მილიციას გარდა თუ არა გვერდში სოციალისტ-ფედერალისტთა ადგილობრივი პარტიული რაზმები? დიახ, ყოველგან თითქმის ჩვენი პარტიული ამხანაგები ბერდენის თოფით მაინც იცავს რევოლიუციონურს წესიერებას და განა ყოფილი სამხედრო სექციის წევრმა დათა [illegible]ნაძემ არ იცის, რომ ეს თოფები [illegible] ჩვენს შტაბს, ჩვენს [illegible] არა ჰქონია და მათთვის არ [illegible]ცია? მაშ რაღათ დასწერეს გაზ. „საქართველოში" ის უხამსი სიცრუე? [illegible] თუ მათთვის ახლა მაინც ცხადი არის, რომ ყველაფერი რაც სოციალისტ-ფედერალისტთა რაზმმა ჩამოიტანა ტრაპიზონიდან მოხმარდა მხოლოდ საქართველოს და ქართველი ხალხის არსებით საჭიროებას, უეჭველია ახლაც იცოდნენ ეს მათ, მაგრამ მათ სწორედ ეს უკლავს გულს. მათ სტკივათ გული, რომ თითონ არა აშკარად, არამედ ჩუმად ქურდულად ეს ქონება ხელში ვერ ჩაიგდეს. მათ ის ვერ მოუნელებიათ, რომ ის პარტია, რომელსაც ისინი დასამარებას უპირებენ უფრო გაიზარდა, თითქმის ყოველს ეროვნულს სადარაჯოზე იარაღით ხელში დადგა და ძველ რაინდულად ერთმანეთს შეფიცა: ან გამარჯვება ან სიკვდილიო.

ამნაირად, ერთი მხრით, მადლობის მეტი არა გვეთქმის, რომ ერთხელ კიდევ მოგვეცით საშუალება აღგვენუსხა იმ რაზმელების ღვაწლი, რომელნიც სხვადასხვა ადგილას სიცოცხლეს სწირავდენ სამშობლოს მაშინ, როდესაც თქვენისთანები ქალაქის ქუჩებს სტკეპნიდნენ, თავიანთ ოჯახში ნებივრობდნენ და მთელი ქვეყნის უბედურობით ხელს ითბობდნენ. ათასგვარ სპეკულიაციას ეწეოდნენ და ქართველი ბურჟუაზიის მცირე რაზმს ავსებდნენ.

ქალაქის საბჭო.

ივლისის 8.

თავმჯდომარეობს ალ. ლომთათიძე სხდომა იხსნება ღამის 10 საათზე.

თავმჯდომარე. კრება გახსნილია.

ხანდანოვი. კადეტთა ფრაქციის სახელით პროტესტს ვაცხადებ ასე გვიან სხდომის გახსნისთვის.

თავმჯდ. ლომთათიძე. ერთხელ კიდევ მივმართავ თხოვნით ფრაქციებს ყოველივე იღონონ, რომ ხმოსნები თავის დროზე საღამოს 8 საათზე მოდიოდნენ სხდომაზე. ამის შემდეგ სრულ რვა საათზე შემოვალ დარბაზში და თუ ქვორუმი არ შესდგა დავხურავ დარბაზს.

მელიქ-კირაკოზოვი ხმოსნობაზე უარს ამბობს და მის მაგივრად კანდიდატი ალდადანოვია.

ქალაქის თავი ნ. ელიავა. საწვავი მასალა მეტად მცირე მოგვეპოვება, თუ ჩვენ ეხლავე არ გამოვიზოგეთ, სულ მალე აღარ გვექნება მაზუთი. საჭიროა ამ მასალის ხმარება შემცირდეს 25% — 75% და ზოგიერთ შემთხვევაშიაც კი სულ მოესპოთ მიწოდება. თეატრები უნდა ღამის 11 საათზე იკეტებოდენ, საჭიროდ მიმაჩნია ზოგიერთ გასართობ ალაგების დახურვის შესახებ მთავრობასთან აღვძრათ შუამდგომლობა. აგრეთვე ვიშუამდგომლით, რომ დროს გასატარებელი დაწესებულები ქალაქის ზედამხედველობის ქვეშ იყოს, წინად ეს საქმე გუბერნატორს და გუბერნიის კომისარს ებარა.

ხანდანოვი. საინტერესოა გადმოგვცეთ, რა მდგომარეობაშია საწვავი მასალა.

ელიავა. საწვავი თხელი ნივთიერება წყალსადენს ეყოფა ოთხ თვეს, ტრამვაი დღეში 13 ნახევარ საათს იმუშავებს, ამისთვის საწვავი მასალა გვეყოფა ნაკლებ, ვიდრე წყალსადენისთვის. ზედმიწევნით კი ვერაფერს გეტყვით, რადგან მე ციფრები მაქვს მხოლოდ ოც ივნისამდე. საჭიროა ქვანახშირის ხმარებაზე გადავიდეთ, სადაც ეს შესაძლებელია.

მეორე საკითხია ქალაქის მილიციის ხარჯის გაწევა გადაეცეს ხაზინას.

მომხსენებელია ელიავა. ძველი რეჟიმისას პოლიციის შესანახად ხაზინა იხდიდა 65 პროც. სულ შენახვა ჯდებოდა 665,082 მ. აქედან ხაზინა იძლეოდა 523017 მ. მილიციის შენახვა მეტად მძიმე ტვირთად აწევს ქალაქს, ხარჯთ-აღრიცხვაში 1918 წ. ნავარაუდევია 4,866,000 მან. ვიშუამდგომლოთ მთავრობასთან ან 75 პროც. ამ ხარჯისა თითონ გაიღოს, ან და 50 პროც. მაინც. ერთი ხმოსანთაგანი წინადადებაა, რომ მთავრობას გავაწევინოთ ხარჯი მილიციის შესანახად. მაშინ ჩვენ ზნეობრივად შეპოქვილნი ვიქნებით, თავისუფლად ვისარგებლოთ მილიცია.

ხანდანოვი. ამ წინადადებას წინააღმდეგია. შეიქნება დუალიზმი—ორი მთავრობა.

ელიავა. მე ამ საქმის ინიციატორი ვარ. ამიერ-კავკასიის თითქმის ყველა ქალაქები 50 პროც. მილიციის ხარჯისას მთავრობა იხდის. მე პირადად მგონია, რომ მილიცია უნდა შინაგან საქმეთა მინისტრის განკარგულებებს ასრულებდეს. მე ყოვლადპარაკე მინისტრს და მისგან უკვე პრინციპიალური თანხმობა მივიღე. თუ ჩვენ ყველა უფროს მილიციის მოხელეებს ავირჩევთ და ქალაქის ტერიტორიაზე სხვა მილიცია არ იქნება, მაშინ ჩვენ მიზანს მივაღწევთ და არავითარ დუალიზმს ალაგი არ ექნება.

ქალ. ხამმართველის წევრი კონიაშვილი საჭიროა გაიფარგლოს მოვალეობა და უფლებები ქალაქის სამართველოსი და შინაგან საქმეთა მინისტრისა.

ხმის უმეტესობით მიღებულ იქნა ითხოვოს მთავრობას ხაზინამ გაიღოს მილიციის შესანახად ხარჯის ნაწილი.

მესამე საქმე ქუჩაში ფეხზე მოვაჭრეთა გადასახადის გადიდებაა.

ნ. ელიავა. ფულის ფასის დაცემის გამო საჭიროა გადასახადები შაურიანი, ორ-შაურიანი და სამშაურიანი ავიყვანოთ ათ შაურზე, მანეთზე და მანეთ ნახევარზე. წინადადება მიღებულ იქნა.

ტფილისის საოლქო სასამართლოს თავმჯდომარე სულიაშვილი ითხოვს დახმარებას ერთდროულად 600 თუმანს. მაგრამ რადგან კასაში ფული არ მოიპოვება და მოხელეთათვის ივნისის ჯამაგირებიც არ მიუღიათ სრულიად საბჭო სწყვეტს ნაწილ-ნაწილად იხადოს ეს ფული.

სახალხო სახლის გამგეს ი. გ. ჩუბინაშვილს გადასწყდა მისცენ ერთდროულად 2,280 მან.

ყოფილ ქალაქის მიწის-მზომელს მელიქ-ალახვერდოვს გადასწყდა მიეცეს 1,340 მან.

ხანდანოვი აცხადებს, რომ არავითარი კომისია არ არსებობს, რომელიც ნორმას შეიმუშავებდეს, თუ დახმარება ვის რამდენი მიეცეს. სხვა ხმოსნებიც ამას მხარს უჭერენ და მიღებულ იქნა წინადადება შედგენილ კომისია.

უმთავრეს საკითხად ქალაქის ხარჯთ-აღრიცხვაა ამა 1918 წლისა. მომხსენებელია ყოფილი ქალაქის თავის მოადგილე ხმოსანი სმირნოვი.

სმირნოვი. მე არა ერთხელ განმიცხადებია, რომ იდეალური ბიუჯეტი მაშინაა, როდესაც ხარჯის გამღები მიიღებს ყველა იმას, რისთვისაც იგი გადასახადს იხდის. დღევანდელი მდგომარეობა კი ისეთი აუტანელია, რომ ყველაფერი ხელს უშლის იდეალური ბიუჯეტის შედგენა კი არა უბრალოსიც ძნელად მოგვიხერხებია. ის რაც უნდა წარმოგვედგინა წარსული წლის ოქტომბერში გიდგენთ ეხლა.

ფულის ღირებულების დაცემა, მუშა ხელის ნაკლებობა, მასალის უქონლობა და კიდევ მრავალი დაბრკოლებაა. ძნელად შემოდის უძრავ და მოძრავ ქონებაზე დაწესებული გადასახადები. ამასთანავე მეტის მეტად დიდი ხარჯები გვაქვს მოსამსახურეთა შტატების შესანახად, მილიციის ხარჯი კი უდრის ერთ მეხუთედს მთელი ხარჯებისას. ამიტომ ჩემის აზრით საჭიროა ზოგიერთ ხარჯების შემოკლება სამაგიეროდ საქველმო დახმარებასა და სწავლა-განათლებაზე კი საჭიროა ხარჯის გადიდება. ბიუჯეტი ისე არ არის შედგენილი, როგორც ეს საჭიროა. მდგომარეობა ხარჯების გადიდებას მოითხოვს.

თუ ჩაუკვირდებით შემოსავალი ორ ნაწილად იყოფა. 1) შემოსავალი უძრავი ქალაქის ქონებიდან მიღებული, რომელიც 12 მილიონამდე ადის და 2) შემოსავალი, რომელიც შეიძლება გადიდდეს, ეს უძრავ ქონებაზე დაწესებული. ლეგალური შემოსავალი 15 მილიონამდე ადის.

გასავალიც კიდევ ორ ნაწილად იყოფა. 1) კონიუნქტურული ხარჯი რომელიც მოსამსახურეებზე იხარჯება და 2) სავალდებულო; მაგალ. მილიციაზე, ცეცხლის მქრობელ რაზმზე, წყალსადენზე და სხვ. ეს ხარჯი ნატამალითაც ვერ შემცირდება. თუ ჩვენ უძრავ ქონების შემოსავალს 5 ჯერ გავადიდებთ, მაშინ ეს მთელი თავისი სიმძიმით მოქალაქეებს დააწვება. საქმე ისე უნდა მოვაწყოთ, რომ ჩვენმა დაწესებულებებმა წყალსადენმა და სხვებმა დეფიციტი არ მოგვცენ. თუ ყველა ეს დაწესებულება დეფიციტს იძლევა—ეს იმიტომ, რომ ძველი საბჭოს ხაინოერძევია. გვაქვს მშვენიერი პროექტები წალკის წყალსადენისა და აულაჩაურისა, მაგრამ არა გვაქვს საშუალება მის განსახორციელებლად.

აგრეთვე მშვენიერი პროექტია ქალაქის სასაქლაოსი. იმ[illegible] არაფერი გადასაყრელი [illegible] ყველაფერს გამოვიყენებ[illegible]

ქალაქის ელექტრონის სადგური არავითარ სარგებლობას არ იძლევა. ქალაქში 4 კერძო ელექტრ. სადგურია და ამავე ტიპით შექმნილი ქალაქის საელ. სადგური კონკურენციას ვერ უწევს იმათ. ჩვენ ახალი ვერაფერი შევქმენით. წალკის წყალსადენის განხორციელება მოითხოვს ეხლა არა ნაკლებ 100 მილიონისა.

ლეგალური შემოსავალი ნავარაუდევია 7 მილიონ ნახევრამდე, ხარჯები კი 12 მილიონი. რომ ეს ხარჯი რაიმე ნაირად დაიფაროს მხოლოდ სესხის აღებაა ერთად ერთი საშუალება.

ხანდანოვი შემოსავლის ხარჯთ-აღრიცხვა გასავლისას არ შეესაბამება. ამ ბიუჯეტში ბევრი ერთი მეორის საწინააღმდეგო ციფრებია. დემოკრატიულ საბჭოს არ შეუძლიან გაუძღვეს ქალაქის დაწესებულებებს, კერძოდ კი ელექტრონის სადგურს. გასავალი ისეთს დაწესებულებებზე, რომელსაც არავითარი შემოსავალი არა აქვს მეტად ბევრი და დიდია. საკვირველია, ეს ბიუჯეტი ნახევარ წლის გასვლის შემდეგ რომ არის წარმოდგენილი და მოითხოვთ მთელი წლისას დამტკიცებას. ან ჩვენ მივიღოთ ნახევარ წლის ხარჯთ-აღრიცხვა პირველ ივლისიდან წლის ბოლომდე, ან და ამერიკულის წესით 1919 წლის ივლისამდე—ერთის წლით.

ქალაქის თავი ელიავა აცხადებს, რომ სხვა ქალაქებს ჯერაც არ შეუდგენიათ თვისი ხარჯთ-აღრიცხვა და ეს იმით კი არ არის გამოწვეული, რომ დემოკრატიულია, არამედ მეტად ცუდს პირობებში ვიმყოფებით.

სმირნოვი. პასუხს აძლევს ხანდანოვს. ქალაქის ელექტრონის სადგურის დიხული იმისთვის კი არ გასკდა, რომ იგი დადგმული იყო კადეტებისაგან და ახლა დემოკრატიულ საბჭოს ხელში ყოფნას გასკდომა არჩია, არამედ იმისთვის, რომ მცოდნე პირები არ უდგნენ სათავეში სადგურს და კარგი ღირსების მანქანები არ არის ნაყიდიო.

მე მოველოდი უფრო ჩახედულ კრიტიკას და ეგე ზერელეს კი არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს.

ამით სხდომა სწყდება მეორე კვირის ორშაბათამდე. მაშინ მოხდება დაწვრილებით განხილვა ბიუჯეტისა.

წერილი რედაქციის მიმართ,

გაზეთ „სახალხო საქმის" ივნისის 27-ის ნომერში მოთავსებული იყო და წერილი გ. ინწკირველისა ივანე მეგლაძის და ნ. მეგლაძისადმი, რომლითაც ავტორი ბ-ნი თ. თ. დოლიძე მრავალს სდებდა, რომ მათ თითქოს ეპარათ ასი ათას მანეთამდის საზოგადო ფული და ხალხი ამა დროს სიმშილობას განიცდიდეს. ამ წერილის განსახილველად და სიმართლის აღსადგენად ბახვის საზოგადოების კომიტეტმა მოახდინა სხდომა, რომელზედაც ეს საკითხი განხილულ იქმნა და გამოირკვა, რომ არავითარი საზოგადო ფული ამათ არ ჰპარებია. ამის გამო შემდეგი დასკვნა გამოიტანა: იმ წერილში მოთავსებული ცნობები სცნო სიმართლეს მოკლებულად. ავტორი იმა წერილისა ბ. თ. დოლიძე ამ ბრალდებების განხილვას თვითონ დაესწრო და ეს ხსენებულა პირები თვითონაც უდანაშაულოდ აღიარა.

კომიტეტის მინდობილობით ივანე ბოქგაძე.

ბ-ნო რედაქტორო! ნება მოგვეცით თქვენი პატივცემული გაზეთის საშუალებით როგორც ჩემგან პირადად ისე კალოუბნის ღვთისმშობლის ეკლესიის მრევლთაგან მადლობა გამოუცხადო ამავე ეკლესიის მრევლს. ბ.ბ. ლომსაძეს და ისაკეს კალოუბნის ეკლესის 400 წლის არსებობის აღსანიშნავად თავისი ხარჯით ბრონზეურის დაბეჭდვისათვის.

პატივისცემით დეკანოზი მ. მანაზელიძე.

[illegible]
ხარიტ. [illegible]
[illegible]

ე ქ ი მ ი
დ. ი. ჯაფარიძე
შინაგანის, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებათა ავადმყოფებს მიიღებს დილით 11—1 ს. საღამოს 5—7 ს. მასის ქუჩა № 7. ტელეფ. 17—49. 1153

ე ქ ი მ ი
ვ. მუსხელიშვილი
[illegible] ავადმყოფებს დილის 12—2 საათ. [illegible] ქ. № 5.

კბილის ექიმი
კონსტანტინე არდაზიანი
განაახლა ავადმყოფების მიღება 11—2 საათამდის. მელიქოვის ქუჩა № 11 ექიმი არდაზიანის ბინა. 1219

ე ქ ი მ ი
[illegible] ზ. მირზოევი
[illegible] ავადმყოფებს, იღებს 4—6 ს., [illegible] კვირისა. [illegible] № [illegible] მეორე სართული. 1009

ე ქ ი მ ი
დ. შარაშანიძე
იღებს ყოველ დღე შინაგან და ბავშვთა სნეულებათა ავადმყოფებს დილის 11—2 ს., საღამოთი 5—8 საათამდე. [illegible] ქუჩა, № 7. 2150

მედიცინის დოქტორი
მიუნხენის უნივერსიტეტისა
ნ. ლ. ტურიაშვილი
იღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე 12—2 შუადღ. და 4—5 საღ.
შინაგანი, ბავშვებისა, საზებიო და საშვილოსნოს სნეულებანი.
ნიკოლოზის ქუჩა № 7. სიმხოვიჩის აფთიაქის გვერდით. 624

ე ქ ი მ ი
ი. ი. ბერიშვილი
დაბრუნდა და განაახლა მიღება ვენერიულ, საშარდე ორგანოების, სიფილისის (შეშხაპუნება 606—914) და კანის ავადმყოფობისა. დილით 9—12 ს. და საღამოთი 5—8 ს. ქალების მიღება 12—1 ს. კვირაობით მხოლოდ დილით. მიხაილოვის შესახვევი სასტუმრო „ნოეს" პირდაპირ № 8. 450

მარტის 20 გაიხსნა
ახალი სამკურნალო
ყოველგვარ ავადმყოფთათვის
ექიმ. ე. მ. მძინარიშვილის და ლ. მ. ნაზარეტიანის
საავადმყოფოში იარსებებს კბილის ექიმო კაბინეტი ხელოვნურ კბილების ტეხნიკურ ლაბორატორიით.
მიხეილის პროსპექტის და კირიჩნის" ქუჩ. კუთხე № 22 (შესავალი კირიჩნი ქუჩიდან). ტელეფონი 10—87.
ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 9 საათ. ნაშუადღევის 3 ს-დე.
ვენერიულ და სიფილისის ავადმყოფების მიღება—საღამოს 5—8-მდის.
ქალების და ბავშვების მიღება 4—5 ს.
ღარიბები უფასოდ მიიღებიან კვირაობით 10—12 ს. 327

ე ქ ი მ ი
ე. ლ. [illegible]
იღებს საზებიო და საშვილოსნო ავადმყოფთ, საღამოს 5—7 ს. მისამართი პეტრიაშვილის ქ. № 7. 1027

თვალის სამკურნალო
მუდმივი საწოლით
ექიმ დონხინისა
რომელიც დიდი ხნის განმავლობაში ასისტენტად იყო ვენასა და პარიზში, თვალის კლინიკებში. თვალით ავადმყოფნი მიიღებიან დილის 9—1 საათამდე და საღამოს 4—7 ს. მიხეილის პროსპ. № 141 (აპოლოს კინო-თეატრის მახლობლად). მძიმე და საოპერაციო ავადმყოფები სრული პანსიონითაც მიიღებიან. 620

ე ქ ი მ ი
გ. [illegible]
იღებს [illegible] ავადმყოფებს [illegible] 5—6 [illegible] მისამართი: [illegible] ქ. № 67, [illegible] 1080

ე ქ ი მ ი
კ. ტყეშელაშვილი
დებულობს ავადმყოფებს ვენერიული, საშარდე და სასქესო მილის სნეულებანი, სიფილისი (606 და 914 შეშხაპუნება). საღამოობით $5^1/_2$—7 საათ. ყოველ დღე გარდა კვირისა კერძო სამკურნალო მიხაილოვის პროსპექტი № 167. 200

ე ქ ი მ ი
დ. ვ. ჯავახიშვილი
იღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ, ყოველ დღე კვირის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე. გუნიბის ქუჩ. № 41. ტელეფ. 14—09. 1082

ე ქ ი მ ი
პავლე არდაზიანი
დაბრუნდა. იღებს ბავშვთა და შინაგან ავადმყოფთ, დილით 8—9 ს. და საღ. 4—6 ს. მელიქოვის ქ. 12, 9 ფუბანი. 1002

ე ქ ი მ ი
შ. ა. მიქელაძე
მიიღებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ-დღე საღამოს 6—7 საათამდე, მიხეილის პროსპექტი № 117.

ე ქ ი მ ი
ნ. ი. მახვილაძე
იღებს სპეციალურად მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვ. შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოს 5—7 ს. ელექტრიზაცია და მასსაჟი. მისამართი მ[illegible]გის ქ. № 11. 426

ექიმ ნაკაშიძის პირველი კერძო სამკურნალო
(დაარსებულია 1880 წელს).
ქირურგიული და ვენერიული მიღება ყოველ დღე (გარდა კვირისა) დილით:
„606" და „914" 11—12 ს.
ბ. ა. ნავახარდიანი—11—12 ს. ქირურგიული და ვენერიული (სიფილის. ავადმყ.)
გ. ი. მაშნერი: 9—10 ს. ქალებისა და საშარდისა.
ბ. გ. აგახაროვი: $9^1/_2$—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.
[illegible]—კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს $11^1/_2$ ს.
მ. მ. ბენიამოვიჩი: 10—12 ს. ყურისა, ყელისა და ცხვირის სნეულებანი.
ხ. გ. ავეტიხიანი—9—11 ს. საკუთრივ ბავშვთა ავადმყ.
ი. ი. ტერ-გრიგორიანცი: 1—2 ს. შინაგანი.
ს ა ღ ა მ ო თ ი:
ა. ნ. ახაკიანი: 6—7 ს. ქალების ავადმყ. და ქირურგიული.
რჩევა-დარიგება 1 მან. ღარიბთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.
სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი ა. ნავახარდიანი. 1010

ს ტ ა მ ბ ა
„სახალხო საქმე"
იღებს ყოველგვარ სასტამბო საქმეებს: ყოველნაირ გამოცემათა, აფიშების, სადარბაზო ბარათების, კანცელარიის წიგნების და სხვათა დაბეჭდვას,
საქმე სრულდება სუფთად და თავის დროზე.
კანტორა მოთავსებულია ქუჩის პირად. ბარონის ქუჩა № 14, ტელეფონი 17—96.